

ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрай Советея орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ЕРА 24 МАРТ № 36 (4204). 1966 шу

Мах 2 кап.

Тахан номер тІа:

КПСС XXIII-ча съезда накъа долхаш
СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ДЕЧА ХОРЖАМЕХ
СОВЕТСКИ ІАЬДАЛА 50 ШУ ДИЗАРГА
ЮВЦАШ Я ПАРТЕ XXIII СЪЕЗДА ДИРЕКТИВАЙ ПРОЕКТ
ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА ХОАМАШ

КОТАЛО ЯЬККХАЙ

КПСС XXIII-ча съезда сийна тІаийца социалистически декхараш кхоачашдар духьа къовсам а лоаттабеш Урус-Мартана района къахьегамхоша ханал 10 ди хьалхагІа кхоачашъяьй паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара квартала план: дулх дохкара — 103, шура йохкара — 105, фуаш дохкара — 100 процент.

Ер бутт бовлехьа кхы тІа а йохкаргья 800 центнер шурий, 300 центнер гаргга дулх, дохкаргда 70 эзар фуъ.

Района къахьегамхоша лакхача агротехнически боараме чакхдоах бІаьстан-кхашкара балхаш, бІаьстан юххье юв культураш дІаера план 122 процент кхоачашъяьй, вож культураш дІаювш латт. Гурахьа дийна ялаташ тІадолча дерригача лаьтта подкормка яьй.

КПСС Урус-Мартана Райкома секретарь Б. ГАБИСОВ.

Юртбоахама районни производственни управлене начальник Л. ГОНЧАРОВ.

•

СЪЕЗДА—СОВГІАТ!

Гудермесски района юрта боахама къахьегамхоша толамца кхоачашдаьд КПСС XXIII съезда сийна шоаш тІаийца паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара декхараш. 22 март тІанхоачаш кхоачашъяьй паччахьалкхенга уж йохкара цхьоалагІча квартала план: дулх дохкара — 152 процент (планал совгІа паччахьалкхенга дехкад 1639 центнер дулх), шура йохкара — 101 процент, фуаш дохкара—101 процент.

КПСС XXIII съезд хьаелла ди тІанхачалекъа планал совгІа кхы тІа а 1000 центнер шурей 20 эзар фуъи паччахьалкхенга дохка лаьрхІад района къахьегамхоша.

КПСС Гудермесски райкома секретарь А. ЧАЙКИН.

Юрта боахама районни производственни управлене начальник Б. БЫЧИХИН.

•

ЙОЛАШ Я КВАРТАЛЬНИ ПЛАН!

КПСС XXIII съезда сийна йолча социалистически яхьа юкъе а баха, Шаьла района къахьегамхоша ханал хьалха, 22 марта кхоачашъяьй паччахьалкхенга цхьоалагІча квартала дулх дохкара план —100,3 процент, шура йохкара план — 101 процент, фуаш дохкара план — 101 процент.

Съезда хьалхарча вахте эттача Шаьла района боахамаша шоашта тІаийцад КПСС XXIII съезд хьаеллалехьа кхы тІа а планал совгІа 15 тонн дулх, 100 тонн шура, 70 эзар фуъ дохкара декхар.

КПСС Шаьла райкома секретарь А. ОСМАЕВ.

Юрта боахама районни производственни управлене начальник Я. ЛИТВИНОВ.

•

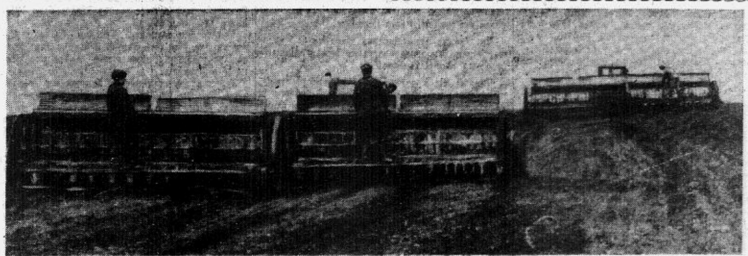
ХАНАЛ ХЬАЛХА

Надтеречни района «Кругловский» яхача комсий совхоза коллективо КПСС XXIII-ча съезда сийна 1966 шера 21 марта кхоачашъяьй хьайбай продукташ йохкара квартальни план. Хьайбай продукташ паччахьалкхенга дІахо а йохкаш латт.

Совхоза директор КУЖАНОВ.
Парторганизаце секретарь КАПЛАНОВ.

Наьсарен района «Экажевский» совхоза СурхотІара отделени бІаьстан юхье юв культураш дІаювш я. Ялатийна лаьрхІа 65 гектара тІа кени 34 гектара тІа горохи дІае лерхІ, хІаьта доакъара кенаца эаь горох — 65 гектара тІа.

Ялаташ дІадувча балха хьокхамаш а гойташ дикача агротехнически хана сихагІа бІаьстан кхашкара балхаш чакхдаха гІерташ къахьег трактористаша Тумгоев Ахьмада, Богатырев Султана, сеяльщикаша Муцольгов АртагІа, Ногоев Мустафас.

СУРТА ТІА: С. Богатыревеи А. Тумгоевеи агрегаташ кен дІабувш я.

И. Плиева сурт.

РЕСПУБЛИКА ФЕРМАШКА

КПСС XXIII съезда сийленца накъа дахара дика къахьег республика хьайбаш леладераша. Укх шера хьалхарча квартале паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъяьй республика колхозийи совхозийи дукхагІа йолча фермаша.

ТкъоалагІа март хьатІакхоачаш хьайбай еррига продукташ паччахьалкхенга йохкара квартала план кхоачашъяьй Ведана, МалгІабика, Ножай-Юрта, Советски, Урус-Мартана районий боахамаша.

ХІанзле приемни пункташкеи молзаводеи хьалхарча ах шера чотах дулх, шура, фуаш дІатела йолаяьй цу районаша.

Ерригача республике паччахьалкхенга дулх дохкара план 107 процент, фуаш дохкара план 22-гІа март хьатІакхоачаш кхоачашъяьй, хІаьта шура йохкара план 28-ча марта кхоачашъергья.

Соахка цу хана дехкачунца нийсдича укх шера 1,6-зза дукхагІа дехкад дулх, шура — 1,1-зза, фуаш — 1,2-зза дукхагІа.

Цхьабакъда, тІехьаюсаш йола районаш а я республике. Царна юкъе эггара хьалха цІи яккха езаш я республике эггара дукхагІа хьайбай продукташ йоаха Грозненски район.

Цхьаккха хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъяьяц цу районо 20-гІа март хьатІакхоачаш, хІаьта шура яккхара план кхоачаш ца еш йиса кхерам болаш а да.

Шура яккхарен из паччахьалкхенга йохкарен план кхоачаш ца еш дуккха тІехьадус Наурски района боахамаш.

Хьайбаш кхабари царна гІулакх дари дика вІаштІехьдаккхарах, цул совгІа, хьайбаш леладераша хьинаре къахьегарах карагІдувл дукхагІа йолча хьайбай фермай болхлошта уж толамаш даха.

Хьайбай продукташ яхарен уж паччахьалкхенга йохкарен планаш кхоачашъелга кхоачашданза даргдоаца закон а хинна дІаотта деза республика хьайбаш леладерашта. Даим дагалоаттаде деза хІанз юкъагІадисар тІехьагІа кхоачашде хала хургхилар.

Кердача пятилетка хьалхарча шера лакхара декхараш тІаийцад республика хьайбаш леладераша. Уж толамца кхоачашдара дукха къахьега дезаргда.

ТКЪОАЛАГІА МАРТ ХЬАТІАКХОАЧАШ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА 1966 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

	Дулх	Шура	Фуаш
Ачхой-Мартана	121	97	120
Ведана	128	123	112
Грозненски	83	82	87
Гудермесски	152	99	73
МалгІабика	131	108	158
Надтеречни	91	89	101
Наьсарен	131	105	84
Наурски	104	80	118
Ножай-Юрта	170	128	128
Советски	110	108	111
Сунженски	124	89	106
Урус-Мартана	104	105	100,2
Шаьла	100,3	99,4	99,0
Шелковской	81	95	109
Еррига республике гІолла	107	91	99,0

ТІЕХХКХОАЧАШЪЯЬЙ!

МалгІабика района юрта боахама къахьегамхоша КПСС XXIII-ча съезда сийленца накъа яхара яхь а йоаржаяь совъяьхай хьайбай продукташ, хІаьта ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга уж йохкара хьалхарча квартала план.

1966-ча шера 20-ча марта дехкад: дулх 131 процент, шура 108 процент, фуаш 158 процент.

ДІадахача шера цу юкъа дехкачул дукхагІа дехкад: дулх 3,8-зза, шура 1,5-зза.

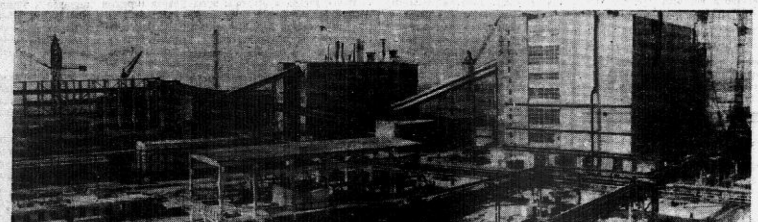
Съезд хьаеллача денга района боахамаша кхы тІа а паччахьалкхенга дохкаргда 200 центнер дулх, 500 центнер шура.

Района колхозашеи совхозашеи пятилетка хьалхарча шера задани кхоачашъяра хьинаре къа а хьегаш дукхагІа чуэца лерхІ ялати кхыйола юртбоахама культураши. Цу даькъе дика вІаштІехьа даьхад бІаьстан-кхашкара балхаш.

КПСС МалгІабика ГК секретарь Д. САНЬКО.

Юртбоахама районни производственни управлене начальник Ф. ЗАТОНА.

Чимкентски фосфорни тухий завода гІишлошъераша тІаийцад предприяте хьалхагІара аргІа парте XXIII съезд хьаелла ха тІакхоачаш хьалъяь йоаккхилга. Йоккхача химе вампало дергда юрта боахама эша фосфорни кислота, ядохимикаташ.

Сурта тІа: завод хьалъеча.

А. Полякова сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМ

Съезда сийна тІаийца социалистически декхараши квартала плани 19-ча марта кхоачашъяьй наькъаш дехкачеи тІаьш техкачеи управлене коллективо. Квартал чакхъялалехьа планах лаьрхІачул совгІа 40 эзар сома мaьха гІишлой - монтажни балхаш кхоачашдергда.

Уж къахьегама толамаш доахача хьинар кхо ца деш къахьийгад мастераша нн. Бибичева, Коковкина, асфальтобетонни завода оператораша Брницына, Серженкос, бульдозериста Ханбатырова, экскаваторщика нов. Степанова, кхы дуккхабараша. Къахьегама темпаш кхы а лакхъяь болх беш я коллектив съезд хьаеллача деношка.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

ХЬАЛХА ЛАТТАРЕХ ХУРГЬЯ

ТІеххьарча шерашка юртбоахама культураш кхеяра а хьайбай продукташ яхара а план кхоачаш ца еш хьаенай Наьсарен района «Назрановский» яхача совхоза Пхьилекъонгий - Юртара отделени. Фу бахьан долаш? Бахьанаш дукха да. Царех керттердар — агротехнически бокъонаша маяххара кхашкара балхаш ца леладар да.

Кхы тайпа сурт да укх шера отделене. Гуррахье а дІаболабир укхаза пятилетка хьалхарча шера лакхара хьувкъам кхебара тІехьара къовсам. Дикача агротехнически хана 1004 гектара тІа мукхи 170 гектара тІа кІан дІадийнад укхаза.

Сихдаь балхаш деш ба отделене механизатораш 610 гектар гаргга йолча майда тІа. ТІеххьара гектараш оахаш йоахк трактораш.

План 3,5 гектар йолча сменах 5 — 6 гектара тІа оахам ду отделене хьалха латтача трактористаша Ажигов Мусас, Майгуров Ивана, Чабиев Салангире, кхыбараша.

Планах 100 гектара тІа дІабезача 115 гектара тІа ийна горох - кен дІабийнаб механизатораша.

БІарг хьоаст хоза тоадаьча кхаша. УрагІен пхорагІен макха а баьккха, хьажкІа дІаюргйолаш 550 гектари шекара свекла дІаюргйолаш 120 гектари лаьтта кийчдаьд укхаза.

Шекара свекла дІаювш дола лаьтташ хий дехкаш да. Укх деношка чакхдоалаш латт лаьттанна тІоадал чуйолийташ хий дехка балхаш.

Бакъда цхьа кхоачамбоацар да отделене. ХІанз а дІакъоастаянза укх гектарникаша болх бе беза участкаш.

ДІадахача шера свекла кхеяьрашта алапеш телара гІулакх кеrадаь леладар бахьан долаш нах дІакъаьхкаб цу балхах. Цхьабакъда, укх шера из гІулакх кхыча тайпара хургда.

Соахка дувлийта гІалаташ укх шера юха хулийтаргдоацаш шоай болх дика бовзаш а тешаме а бола керда кулгалхой ба отделене.

ХІанз отделене латтача гІулакхашка а бІаьстан кхашкарча балхашка а хьежача ала йиш я «Назрановский» яхача совхозе Пхьилекъонгий-Юртара отделени хьалха латтарех цаІ хургья, аьнна.

С. ПАРОВ.

ЮКЪЕЙОАЛАЯЬЙ КЕРДА ПРОЦЕСС

Ер шу долалуш «Красный молот» яхача заводе Советски Союзе эггара хьалха арахеца йолаяьй мехкдаьтта фонтанни арматура 2АФТ - 500 яха керда колонна. Цу арматура балха давлени 500 атмосфера я. Арматура цхьайола оатхалаш технически хьалашка хьежжа тІехе геттара чІоагІа йолаш хила езаш я. Из бахьан долаш азотировани е Баку дІаухийтар уж оатхалаш. Дувца эшац мел дукха ахча додар цу гІулакхага.

ХІаьта хІанз азотировани яра чоалхане процесс караерзаьй тха заводе. Доккха дакъа лаьцар цу балха юкъе инженер-термист йолча А. С. Лашинскаяс, техника Р. М. Фанкухина, КИПа начальника В. Алехина.

Арматура оатхалий хьалхарча партена азотировани яр толамца чакхдаьннад.

В. КУЗЬМИН,
«Красный молот» завода № 14 йолча цеха термист.

Хьинар совдувл

Селхан 23-ча марта боккха кхаъ хилар Грозненски нефтемаслозавода коллектива. Товарни продукци арахецара хьалхарча квартала план кхоачашъяьй цо. Ер бутт бовлехьа планах лаьрхІачул совгІа арахеца лерхІ итташ эзараш сома мaьха продукци.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я Варнавский Василий керте латтача № 17 йолча установка коммунистически къахьегама коллектив. Установка технологаша валовии товарнии продукци арахецара квартала план 19-ча марта кхоачашъяьй. Цул тІехьа ца юсаш къахьегаш я цунца яхье яьнна нов. Летковская керте латтача установка коллектив.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛЧА ЦЕНТРАЛЬНИ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ СОСТАВА ЮКЪЕБАХИЙТА

ОТТАБАЬ КАНДИДАТАШ

21 марта дІахо а хиннад СССР Лакхехьарча Советe деча хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссе состава юкъебахийта кандидаташ увттабелга.

Профсоюза ЦК членашцеи города Москва культура предприятеи а учреждений а профсоюзни активацеи цхьана хиннача культура болхлой профсоюза Центральни Комитета президиума шерьяь йолча заседане хьежар СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссе состава юкъебахийта викалаш оттабара хьакъехьарча дешага.

Заседани хьайийлар профсоюза ЦК председатела Т. Г. Калинникова.

Культура болхлой профсоюза московски городской комитета председатела З. Н. Глебовскаяс СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссе состава юкъевахийта могавир КПСС ЦК организационно-партийни балха отдела заведующи И. В. Капитонов. Из предложени хьал а доацаш къамаьлаш дир культура болхлой профсоюза Ленинградски обкома председатела Ю. В. Вознесенскеи культура болхлой профсоюза Ивановски обкома председатела В. Н. Чистовеи.

Культура болхлой профсоюза Украински республикански комитета председатела И. Ф. Кравченкос предложени йир, СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссе состава КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель Н. А. Муравьева юкъеяхийта, аьнна.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах йолча Положене 36 статьяга хьежжа культура болхлой профсоюза ЦК президиумо массава раьза а волаш соцадир СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссе состава юкъебахийта КПСС ЦК организационно-партийни балха отдела заведующи новкъост Капитонов Иван Васильевичи КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель новкъост Муравьева Нонна Александровнеи оттабелга.

21 марта хиннача ВЛКСМ Центральни Комитета бюро заседане Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союзагара Центральни хоржамий комиссе состава юкъебахийта ВЛКСМ ЦК хьалхара секретарь С. П. Павлов оттаваьв.

Мински областной коммунистически организацегара СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий комиссе состава юкъевахийта оттаваьв Белоруссе КП Мински обкома хьалхара секретарь И. Е. Поляков.

«Чекмагушнефть» яхача мехкдаьтта промыслай управлене № 1 йолча мехкдаьтта промысла (Башкирски ССР) болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха коллективо СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссе состава юкъевахийтара волча кандидаталла цІи яьккхай цу мехкдаьтта промысла мехкдаьттеи гази яхара оператора парте воацача А. К. Габидуллина.

(ТАСС).

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ СОЮЗА СОВЕТЕИ КЪАМИЙ СОВЕТЕИ ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛА ХОРЖАМИЙ ОКРУГАШ ВІАШАГІЙОХКАР

СССР Конституце 34-ча статья а «СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах йолча положене» 24-чеи 26-чеи статьяй а ларда тІа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1966 шера 22 мартерча Указаца вІашагІъеллай Союза Совете деча хоржамашта йола 767 хоржамий округ.

СССР Конституце 35-ча статья а «СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах йолча положене» 25-чеи 26-чеи статьяй а ларда тІа СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1966 шера 22 мартерча Указаца вІашагІъеллай Къамий Совете деча хоржамашта йола 750 хоржамий округ.

ТІаийца социалистически декхараши паччахьалкхен плани ханал хьалха кхоачашъеш къахьегаш я Нохч-ГІалгІай химически завода коллектив. Цехий, сменай коллективаша шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегама толамаш даьхад.

Валови продукци арахецара квартала план 16-ча марта кхоачашъяьй завода болхлоша. Планах къахьегама овсарле лакхъяьй 23,1 процент, хІаьта арахецача продукцега дІабода мах лохбарах шин беттеи ах беттеи кходаьд 15 эзар сом. Чурча кхоачамех, оборудованех бизза пайда эцарах, продукци кІезигагІа йоргйолаш болх вІаштІехьбаккхарах хІанзлехьа завода коллективо паччахьалкхенна кходаьд 78 эзар сом.

Уж къахьегама толамаш доахача къаьстта дика болх барца белгалбаьнна ба оператор Кобыцев Виктор, оператора гІонча Пагина Вера, кхыбараш. Царех хІаране сменах нормаш 125—130 процент кхоачашъю.

Ер бутт бовлехьа шоллагІча квартала чотах завода коллективо арахецаргья массехк бІаь эзар сома мaьха продукци. Из да завода болхлоша парте съезда сийна кийчду къахьегама совгІат.

СУРТА ТІА: установка оператор В Кобыцеви оператора гІонча В. Пагинаи арахецача продукцега анализ еш ба.

И. Плиева сурт.

Советски Іаьдала 50 шу дизара накъа долхаш

НАУРСКИ РАЙОНА КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ КАЛИНОВСКИ СТАНИЧНИ СОВЕТО СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА ОКТЯБРЬСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕВОЛЮЦЕ 50 ШУ ДИЗАР БЕЛГАЛДОАККХАШ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЕРРИГАЧА ЮРТИЙ, СТАНИЦАЙ, ПОСЕЛКАЙ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ СОВЕТАШКА ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

Вай мехка коммунистически общество хьалъяра сийлахь - йоккха Программа хьинар совдаьккха Коммунистически парте кулгалца кхоачашъеш деалл советски халкъ.

ВорхІ шера план толаме кхоачаш а яь, халкъа боахам дегІаахара кердача пхе шера плана Директиваш чІоагІъергйолча КПСС XXIII-ча съезда баха боаггІача тайпара накъа баха кийчлуш ба вай Даьхен къахьегамхой. 1967 шера вай мехко белгалйоаккхаргъя сийлахьа юбилей — Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизар.

Сийлахь - доккхача денна яха йоаггІача тайпара накъа яха кийчлуш йола Наурски района къахьегамхой депутатий Калиновски станични Совет, станични Совете, цун територе тІарча организацешкен учрежденешкен йолаш йола торонаши кхоачамаши лархІа а лаьрхІа, йиййца а йиййца, социалистически яхьа юкъейода, Советски Іаьдал даьнна 50 шу дизар белгалдаккхар духьа укх тайпара декхараш шийна тІа а эц:

ЮРТА БОАХАМА ДАЬКЪЕ

Ерригга организационно - массови болх боахами культуреи дегІаккхувлара декхар кхоачашдеча станични Совета лоархІам лакхбара тІаберзабе. Совета болхлой, депутатий, общественноста деррига низаш Ленина цІерахча колхоза экономика чІоагІъяра, юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара, хьайбай продукташ дукхагІа яхара, юртбоахама продукташ кийчъяра пачхахьалкхен планаш колхозо ханал хьалха кхоачашъяра оарцагІдаха. Юртарча къахьегамхой культурно-бытовой хьалаш тоадара даим йоакхо е.

ДикагІа болча механизаторий, полеводий, хьайбаш леладерий, юрта боахама специалистий балха толашагІа йола опыт юртбоахама производствана юкъекхухьилга вІаштІехьдаккха.

СовнагІа йола хьайбай продукташ колхозхой, болхлой, гІулакхерча наьха боахамашкара ийелга вІаштІехьдаккха.

1966 шера хьайбай продукташ эцара задани кхоачашъе: дулха — 105 процент, шурийша — 105 процент, фуашта — 120 процент, тхана — 120 процент.

1967 шера задани Советски Іаьдал даьнна 50 шу дуза ди тІакхачалехьа кхоачашъе.

ХАЛКЪА ОБРАЗОВАНЕ ДАЬКЪЕ

Массанега дешийтарах дола Закон кхоачаш а деш дерригача берашка, къаьстта а йиІигашка, бархІ шера образовани яккхийта.

Школашка беча дешара - кхетама балха тІахьожам чІоагІагІа лоаттабе. Юххьанцарча школашка цхьаккха бер дешара тІехьадусаргдоаца гІулакх вІаштІехьдаккха. Даьшца - ноаношца беча балха массе тайпа формаех пайда эца. Школайи интернатийи материальни база чІоагІъяра даим йоакхо е. уж шоай ханнахьа, общественноста низашца кердача 1966 — 1967 дешара шерага кийчъе.

Калиновски юкъерча школе дешархошта баа бІайха кхача хилийта.

Бераша школе доацаш йоаккхача хана царца бу болх тоабе. Ахканара каникулаш йолча деношка, Калиновски юкъерча школерча пионерски лагера болх 50 моттиг хургйолаш вІаштІехьа а баьккха, бераша салоІилга Іалашде.

Кхийнача нахах 50 сагал кІезигагІа боацараш хІара шера сайрийнарчеи заочнии дешара юкъеоза. Юкъера школа йистейоаккхаш бараш из школа йистеяьккха баьнначул тІехьагІа юртбоахама производствана юкъеозар духьа шерра болх бе.

КУЛЬТУРНО - МАССОВИ БАЛХА ДАЬКЪЕ

Къахьегамхошта коммунистически кхетам лучара культура учрежденей лоархІам лакхбар духьа станични Совета культура ЦІен, клубий, библиотекай болх тоабелга вІаштІехьдаккха.

Культурно - просветительни учрежденей материальни база чІоагІъе, колхоза ерригга культурни фонд оборудовани, культ-инвентарь, музыкальни инструменташ эпарга дІаяхийта.

Юртбоахама, естественно - Іилман, атеистически знанешта, толашагІа йолча опыта пропаганда яра культура ЦІагІа кинолекторе болх вІаштІехьбаккха.

1966 — 1967 шерашка станична культура ЦІагІен Совета чуйоагІача нах бахача пунктай клубашкеи Советски Іаьдал даьнна 50 шу дизара хетаьльча тематически сайроний цикл чакхъяккха.

ХІара юртарча клубе агитбригадаш вІашагІйохка, нах бахача пункташка, кхаш леладеча бригадашка, хьайбаш леладеча фермашка цар хан-ханнахьа выступленеш елга Іалашде.

Нах бахача пункташкарча хІара клубе художественни самодеятельноста кружокаш вІашагІйохкилга вІаштІехьдаккха.

Книжка хІара дезалга кхоачийтилга Іалашде, цу гІулакха кхы тІа а дІа-юха лела 5 библиотечка вІашагІйолла, книжкаш дІа-юха кхухьарий новкъосталца книжкаш доаржадарах шерагІа пайда эца.

ХІара дезала газеташи журналаши яделга вІаштІехьдаккха.

Советски Іаьдал даьнна 50 шу дуза ди тІакхачалехьа культура ЦІен зал шеръяра чотах цу чура моттигаш 300-гара 600-га кхоачаш дукхагІа хилийта, кружкови балха кхы тІа а шиъ цІа кийчде. Культура ЦІенна теплофикаци е.

Ахканарча кинотеатрах широкоэкранни кинотеатр де.

№ 2 йолча Калиновски юртбоахама производственно - техническа училища територе тІа 400 моттиг йолаш клуб, спортивни зал, чуІеча цІеной квартал хьалъе.

ДІаяхача замах юхедисача воча гІулаккхашца лаьрххІа къовсам лоаттабе, керда граждански обрядаш шерра вахара юкъеккхувла.

МЕДИЦИНСКИ ГІУЛАКХ ДАРА ДАЬКЪЕ

Бахача наха медицински гІулакхаш делга тоаде. Санитарно - профилактически болх шерагІа лелабе.

1967 шера 25 унахочоа меттиг оттабе йиш хургйолаш участкови больница здани хьалъе.

Советски Іаьдал даьнна 49 шу дуза ди хьатІакхоачаш Постныйи Селиванкини яхача хьайбаш леладеча фермай усадьбашкара фельдшерско-акушерски пункташ дика кийч а яь тоае.

Калиновски станице берий беши 75 моттиг йола яслии 1966 шера хьалъяь яккха. Кхашкара балхаш деча хана станични Совета чуйоагІача нах бахача ерригача пункташка сезонни берий яслеш е берашка хьежа цІеноши вІаштІехьдаха.

Совета територе тІара нах баха пункташ, школаш, берий учрежденеш, тикаш, столовеш хьокхамерча санитарни хьала тІа хулга Іалашде.

Гражданаша шоай доалахьара цІеноши коа тІара гІирсаши хьокхамерча санитарни хьала тІа леладелга вІаштІехьдаккха.

Юртарча специалистий, лорий, хьехархой, культураи юрта боахамеи болхлой терко а йоакхо а е.

ТОРГОВЛЕИ ОБЩЕСТВЕННИ КХАЧАНИ ДАЬКЪЕ

Торговлеи общественни кхачани предприятей болх тоабелга а баха нах хиланза даргдоацача товарашца цахаддаш Іалашбелга а вІаштІехьдаккха. Социалистически доалахье ший метта лоаттаелга Іалашде а советски торговле бокъонаш телхаерашца лоаттабу къовсам чІоагІбе а.

1966 шера май бутт хьатІакхоачаш Калиновски станице продмага здани хьалъяь яккха.

Советски Іаьдал даьнна 49 шу дузача денга кхачалехьа Калиновски станицера чайни хьалъяь яккха.

БЫТОВОЙ ГІУЛАКХАШ ДАРА ДАЬКЪЕ

Юрташкарча къахьегамхошта деш дола бытовой гІулакхаш тоаде. 1966 шера Советерча нах бахача пункташка тега а тоаде а барзкъаш, кога гІирс, сахьаташ, радиоприемникаш, телевизораш дІэчуийлун юха хьателеи пункташ вІашагІйохка.

Бытовой гІулакхаш ду моттигаш дукхагІа хилийта. 1966 шера Калиновски станице фотоателье, сахьаташ тоаду мастерской, парикмахерскера кхалнаьха зал хьаелга вІаштІехьдаккха.

Совета гаьнна ядача нах бахача пункташка дІа а ухаш болх бергболаш йола фотографеши парикмахерскеши вІашагІйохка.

НАХ БАХА МОТТИГАШ ТОАЯРА-КИЙЧЪЯРА ДАЬКЪЕ

ХІанз 8 километр мара йІаьха йоаца водопровод 12 километрага кхоачаш йІаьхъеи кхы тІа а колонка йогІеи.

Нах бахача Козлови Селиванкини яхача пункташка 1967 шера банеш хьалъе а нах бахача Постный яхача пунктe хьалъе йолаь бани 1966 шера хьалъяь яккха а.

Калиновски станицера Теречни, Базарни, Советски яха улицаш шаьръе. Кооперативни улицагІара грейдерни никъ шербе а Красни улицагІбар бІаьхбе а.

Терек яхача станицегара Калиновски станицерча Красни улицага кхаччалца 6 километр бІаьха бола гудрон етта никъ йистебаккха.

Калиновски станицера автобусашка хьежаш болча наха чубагІа павильон 1966 шера май бутт хьатІакхоачаш хьалъяь яккха.

Чайнеген тикаген кхаччалца машинаш тІайоагІаргйола 200 метр дІаьха накъаш 1966 шера дехка даха.

1966—1967 шерашка школага, берийи медицински учрежденешка, тикашка, иштта кхычахьа йолха асфальт йилла гІаш лелача наха тротуараш яха.

Селиванкин яхача нах бахача пункта 1966 шера электрификаци е.

Социально-культурни учрежденей ковнаш тоаде. Клубашта, школашта юхе спортплощадкаш хьалъе, гаьнаш йогІа, зизаш догІа, цар териториеш гоннахьа штакетниках карташ е.

Советерча нах бахача пункташка сомийн вешташ 5 эзар га дІайогІа а кагнац ца яйташ лорае а.

Общественноста низашца а кхычахьарча новкъостала чотах а 1966 шера станични Совета здани хьалъе.

БЮДЖЕТЕИ ФИНАНСАЙИ ДАЬКЪЕ

Станични Совета бюджет доходаштеи расходаштеи 100 процент кхоачашъелга, станични Совета бюджета тІа латтача учрежденешта ший ханнахьеи йиззаи финансировани елга Іалашде, смета тІа хьахийцачул совгІа ахча дІа ца дахийта.

1966 шера ахча хьагулдара план 5-гІа декабрь хьатІакхоачаш кхоачашъе, хІаьта 1967 шера план — 7-гІа ноябрь хьатІакхоачаш.

ОРГАНИЗАЦИОННО-МАССОВИ БАЛХА ДАЬКЪЕ

Къахьегамхошцара станични Совета бувзамаш дІахо чІоагІдари шердари а юртара боахамеи культураи гІулакхаш тоадеча Совета организаторски лоархІам лакхбар а духьа депутатий массазара комиссеши къахьегамхой общественни самодеятельни организацеши Совета практически балха шерра юкъеоза.

Хан-ханнахьа граждании сходаш е, харжархошта хьалхашка депутатий отчеташ тела, хІаьта иштта бахача наха хьалхашка исполкомеи цунна карарча учрежденеи отчеташ тела.

Къахьегамхой дикагІа йолча самодеятельни организацей балха толашагІа йола опыт вІашагІетта а йоаржае а.

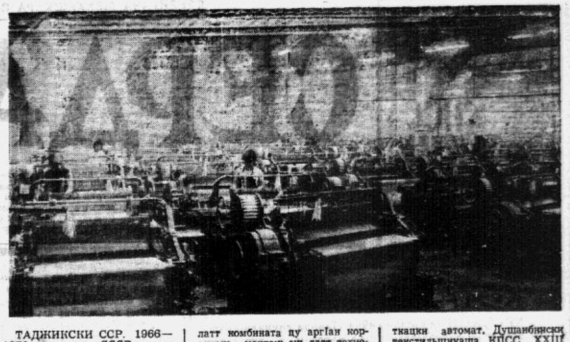
Лакхе латтача органий сонамаш а тхоай решенеш а, хІаьта иштта харжархой наказаши предложенеши йиштта кхоачашъю хьожаш бизза тІахьожам лоаттабе. Гражданаш тІаэпара болх а юрта Советеи Совета територе тІарча организацешкеи учрежденешкеи къахьегамхой письмоешка, жалобашка, заявленешка хьажара гІулакхаш а тоаде.

Совета чуйоагІача нах бахача пункташка социалистически законаши общественни порядоки кхоачашъийтар духьа даим тІахьожам лоаттабе.

Сийлахь-йоккхача Октябра 50 шу дизара накъа долхаш оаха, Калиновски станични Совета депутаташеи общественностои, кхы а чІоагІагІеи пайданагІеи дакъа лоацаргда коммунистически общество хьалъяра декхараш кхоачашдеча.

Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамхой депутатий ерригга юртий, станицай, поселкай Советаш тІахьех оаха Советски Іаьдал даьнна 50 шу дизара даха доаггІача тайпара накъа дахар духьа лаьцача социалистически яхьа юкъеяхкара.

Декхараш дийца а дийца, 1966 шера 18 марта тІаийцад Х-злагІа хержача къахьегамхой депутатий Калиновски станични Совета 8-ча сессе.

ТАДЖИКСКИ ССР. 1966—1970 шерашка СССР халкъа боахам дегІакхувлара пхе шера планах йолча КПСС XXIII съезда Директивай проекто белгалдаь да Душанбински текстильни комбината 3-гІа аргІа хьалъяь йоаккхилга. ХІанз шеррача фронтагІа хьалъеш латт комбината цу аргІан корпусаш, монтаж еш латт технологически оборудованена. Ив аргІа болх бе йолаелча цу предприяте хІара шера дергда 110 миллион метр алтаз, басма, вельветкорд.

Болх бе йолаенна нердача кІадаш деча фабрика 1120 ткацки автомат. Душанбински текстильщикаша КПСС XXIII съезда сийна кхы тІа а планал совгІа 400 эзар метр кІадаш делга тІачийцад.

Сурта тІа: керда ткацки цех.
Р. Поздиянова сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРТТЕРА ТЕРКО—КАДРАШ ХАРЖАРАИ ДІАНИЙСЪЯРАИ

Райкомои юххьанцарча партийни организацешеи даим кхоачашдеча дукххача гІулакхашта юкъе эггара керттерча метте латт юрта боахама кадраш харжараи хьалкхеяраи беш бола болх.

Юрта боахама производство дІахо дегІайоалае аьнна парте никъ лаьцача хІанзарча хьалашка къаьстта лакхлу колхозийи совхозийи кулгалдеча кадрашкара хьадехараш. КПСС ЦК мартовски Пленум хинначул тІехьагІа белгга болх баьб парте райкомои юххьанцарча партийни организацешеи специалистий опыт йолча кадрашца колхозаш а совхозаш а чІоагІъеш. Боахамашка вахийтав лакхереи юкъереи юртбоахама дешар дийша ваьнна 60 совгІа специалист. Уж дика лоархІабу шоашта тІадахкача гІулакхех. Шоай гІулакх дика довзаши болх кхетамца беши ба «Коммунизмага бода никъ» яхача колхозера специалисташ нн. Лялунова, Лихачева, бригадираш нн. Безиный, Бобровский, Кирова цІерахча колхозера нн. Гриднев, Чубенко, «Коминтерн» яхача колхозера нн. Табацков, Травин, кхыбараш.

Царех понагІа барех дика звеньевойш хиннаб. Лаккхара хьувкъам болаш хьалкхеюю цар хьажкІаш, баьца даараш, комсаш. Дика кулгалхой хиннаб жа леладеча бригадашка бахийтачарех, дояркай говзал кара а ерзаяь лакхара толамаш даьхад фермашка бахараша. ХьажкІаш лелаераш нн. Ситалов, Шаповалов, баьца даараш кхедераш нн. Панасенко, Уманцева, комсаш лелаераш нн. Молодченкова, Аверина, бокххагІа бола жа Іуй нн. Эсмухамбетов, Баймурзаев, Саитов, дояркаш нн. Кулешова, Балан, кхы дукххабараши санна колхознии совхозни производства маякаш ба уж. Цу хьалха латтача нахагара хьокхам а эцаш къахьегаш да колхозхойи совхоза болхлойи доккха эскар.

Кадраш харжари дІанийсъяри дІадоладаьча гІулакха юхьиг мара яц из хІанзарчоа. Ерригача звеньяй кулгалхошца хІара денна кхетама болх бе беза, идейно уж чІоагІбеш, организаторски гІулакхаш царех долийташ, экономически кийчбеш. Укх тІеххьарча хана чІоагІденнад толашагІа долча боахамашка, бригадашка, фермашка, производства маякаша болх беча моттигашка кулгалхошцеи специалисташцеи семинараш елга.

Жа Іуша пайда эца мегаргболаш семинараш ю Социалистически Къахьегама Турпалхочун Н. А. Эсмухамбетова бригаде, хьайбаш леладерашта — Кирова цІерахча колхозе толашагІча шурий - товарни ферме, хьажкІаш кхеерашта — нов. Ситалова хьажкІаш лелаю звено йолча, къахьегамах кердача формах алапи лулга юкъедоаладара хьакъехьа семинараш ю «Коминтерн» яхача колхозе.

Кадраш хьалкхеелга — из да уж Іомае езилген царгара хьаІомавала везилген, цар бехктокхам лакхбелга.

Нийса гІулакх да «Шелковской» совхоза парткомои дирекцеи деш дар. Укхаза цахаддаш Іомабеш ба специалистий, фермай управляющей болх. Парткома заседанешкеи, партийни собранешкеи, производственни совещанешкеи тайп-тайпарча звеньяй кулгалхоша дІа-юха эц организаторски балха опыт, гучадоах кхоачамбоацараш хьахулийта бахьанаш, юкъарча низаца лех халонаш эшалургйола накъаш. Карарча ханареи перспективнии планаш а мероприятеш а оттаеча хана кулгалхошеи керттерча специалисташеи теркалъю фермай управляющеша, бригадираша, мугІарерча болхлоша еш йола замечанеш. ХІаьта цу гІулакхо ший аргІан новкъостал ду цар инициатива йоаржае.

Дика гІулакх да колхозий парткомашеи лохерча юххьанцарча парторганизацешеи практически кхоачашдеш дІадоладаьр. Цига хан-ханнахьа лалувгІ шоай коллективашка политико - массови болх малагІча хьале ба дувцаш бригадирашеи фермай заведующешеи еча отчеташка. Цу тайпарча мероприятеша айбу бригадирийи фермай заведующейи кхетама балха лоархІам, лакхбу шоашта тІадахкача гІулакхех бола цар бехктокхам.

ХІанз, района юрта боахама хьалхашка керда декхараш латтача хана, къаьстта лоархІам болаш да экономически дешар дийша кадраш хулийтилга. ЛоархІаме да, хІара воккхеи зІамигеи кулгалхо тешам а бенна шийга дІаеннача балха участка экономика кІоаргга йовзаш хилар.

Экономически дешара хьакъехьа тха районе ба а баьб, беш а ба белгга болх. Колхозий кулгалхоех нонагІа бараша йистеяьккхай Шелковски юртбоахама техникума ларда тІа общественни хьисапе вІашагІъелла юрта боахама университет. Юкъерча звенои дукха кулгалхойи мугІарера колхозхойи Іомаеш ба лаьтта леладареи хьайбай боахамеи лардаш, химизацеи хиш дехкареи дешаш.

Районерча кулгалдеча кадраша дукха кердадар хьайиду кхыча районий, республикай, областий боахамашкара. Масала, дІадахача шера Краснодарски края Ново-Куйбышевски района «Ильича васкеташ» яхача коммунистически къахьегама колхозе баха хилар колхозий председателаш, керттера специалисташ, бригадираш, фермай заведующеш, «Коминтерн», «Коммунизмага бода никъ» яхачеи Кирова цІерахчеи колхозий звеньевойши механизатораши. Къахьегам вІаштІехьбоаккхачеи къахьегамах алапи лучеи дукха дика хІама, хьаэца мегаргдола хІама бІаргадайра царна. Цу колхозашца шоай боахамашка майрра юкъедоаладаьд баьча балхах аккордно -премиальни алапи телилга.

Цхьабакъда, цох кхоачам баь Іе йиш яц. Юкъ-юкъе а ца Іомадеш, халданза экономически дешар Іомаделга вІаштІехьдаккха деза хІара боахаме.

Кадраш харжари хьалкхеяри гІулакха юкъе дола тха доккха кхоачамбоацар да каст-каста уж хувцалуш хилар. Дукххача боахамашка массаза лерттІа кхоачашъяц царга дулургдолчунгеи политически чІоагІбаларгеи хьежжа кадраш харжара принцип. Дукха моттигаш нийслу цар гІулакхаши организаторски маькарлои цІенхаштта теркал а ца еш кадраш хоржаш а балха тІа йохийташ а. Цунна дола тешал да, боаггІача бесса бехктокхаме а озаш жа лeладеча ферма заведующи нов. Шурыгина, «Червленский» яхача колхозера бригадир Сапрыкин, Менжинске цІерахча колхозера шурий - товарни ферма заведующи Митюшкини зоотехник Кубаневи балхара дІабахар.

Опыто хьахьекхад, кадраш чІоагІагІа йолча, нахи моттигера хьалаши дикагІа довзача моттигашка гІулакхаш дикагІа лелилга. «Коммунизмага бода никъ», «ЦІе ахархо» яхача колхозашкеи дикача фух дола жа хьалкхедеча «Шелковской» яхача совхозеи дукххача шерашка болх беш ба керттера специалисташ. Долче, тамаш мичай, цу боахамашкара производственни хьокхамаш, доаггІаш махиллара, кхыча боахамашкарчул дикагІа хилар.

Партийни организацеша дукхагІа йоакхо е еза кадрашта, къаьстта а юкъерча звенои кадрашта политически экономически дешар Іомадара, партийни гІулакхаш доахкаш, пачхьалкхен дисциплина йолаш, парте директиваш кхоачашъяра бола боккха бехктокхам бовзаш хІара кулгалхо хьалкхевара.

Кулгалдара ленински стиль хьахилийтара, наха эшачунна терко яра, царца Іымерзеи эзделцеи хилара новкъостал де деза кадрашта. ЦІендаь дІададханза даргдац со аьнна хетилга, кура-сонта валар, шийл лохерчар яхар теркал ца делгеи хьатІа ца эцилгеи.

ВІаштІехьдаккха деза, экономически дешар дийшаи кхетамера организатори хинна ца Іеш, хІара кулгалхо коллектив хьалкхеяра маькарло йолаш хулга.

Кадраш харжареи хьалкхеяреи декхар толамца кхоачашдича, толамца, кхоачашдулургда тхога боахамеи культурнии гІирс хьалбара тхоашта хьалхашка латта декхараш.

Ф. САНИН,
КПСС Шелковской райкома секретарь.

Грозненски вагонни депо механически цехерча хІара болхлочо дукха кердадараш балха юкъеккхухь къахьегама овсарле лакхъяра, хьаю оатхалаш дика хилийтара. Царех цаІ я сверловщица Парахина Нина Артемовна. Ткъо шу гаргга ха я моттиг ца хувцаш цо цига болх бу. Даим балха тІа хьалха латташ хьайоагІа Нина Артемовна. Юкъера лаьрхІача хІара сменах норма 120—125 процент кхоачашъю цо. ХІанзлехьа квартала план кхоачаш а яь тІабоагІача бетта чотах къахьегаш я из. Хьинаре къахьегарал совгІа общественни балхаца а дика дакъа лоац нов. Парахинас. Штаге йоацача кхерамзлен техника инспектора декхараш кхоачашдеши санитарни дружина дикагІа йола член лоархІаши я из. Цунгара хьокхам а эцаш дика къахьегама толамаш доах тха бригадерча болхлоша. — йоах бригада бригадира Шунта Лина Михайловнас.

Ший балха опыт новкъосташта дІа а луш, ца ховр царна дІахьехаш го йиш я из болх дІаболабалехьа е болх йистебаьлча. Боккъонца вола болхло. новкъост оал цох болхлоша. Из да а да иштта. Ше цига балха еча денз ший балха говзалах кхетаваьв цо 30 гаргга болхло. Царех дукхагІбараш хІанз цу цехе болх беши балха тІа хьелха латташи ба. Цар массане а ала а доагІаш баркал оал цунна.

СУРТА ТІА: сверловщица Парахина Нина.
И. Плнева сурт.

КОЛЛЕКТИВА ДОШ ЧІОАГІА ХИЛАР

Феноли ацетони даккхара дукхагІа керттера бедал хилийтара духьа дукха къахьийгар Грозненски химически комбината цехий коллективаша. Цехашта реконструкци е езар. Цудухьа № 7а-12 йолча цехе графикал дукха хьалха Гипрокаучука проектах вІашагІъеллар концентрировании пропилен арахецаргдола керда установка. ХьатІакхаьчар установка болх бе йолаялийта еза денош.

— Технологически халонаш кІезига нийсъелар, — йоах цеха начальника Павлова Валентина Павловнас. — хІана аьлча шоай хьинар кхо ца деш дика къахьийгар йоккха опыт йолча аппаратчикаша.

ХІанз проектах лаьрхІача мощностах болх беш я установка. Фу лу цу установна? Пропилена концентраци лакхйолийт 75—80 процентага кхоачаш, хьалха 50 процентага мара ца кхоачаш хиннача. Цу гІулакхо торо хилийтар феноли ацетони доаккхача цехера давлении температуреи лохъе, цо ший аргІах зехьа йоаш хинна продукташ кІезигйир. Керттера продукци дукхагІа арахецца йолаелар цул тІехьагІа. Цу мероприятеша шера пачхахьалкхенна бу пайда 60 эзар сом да. Цул совгІа цкъа пайда ийцача Іанарах шозлагІа пайда а эцаш комбината боккха пайда бу. Иштта къахьегама толам а боакхаш КПСС XXIII-ча съезда сийна тІаийца хинна социалистически декхараш толамца кхоачашдаьд № 7а-12 йолча цеха болхлоша.

В. КУРВАТОВ,
тха штате воаца корр.

ПИСЬМО КЕПА ТЕХА ДЕЦЕ А

«Укх тІеххьарча хана Грозненски консервни завода перевалочни база заведующи нов. Сызова цига болх беча нахаца чІоагІа оахца йолгеи къахьегама дисциплина цо телхаеш хилари гучадаьлар. Ца йоагІаш йола гІар еш хиннай цо болхлошца. Цул совгІа вагонаш Іойоассаяь йоаццашехьа, харцахьа сведенеш тийннай уж Іойоассаяьй яхаш.

Укх шера 23-ча феврале нов. Сызовас салоІача цІагІа хьалахетар даьккхар кладовщикашта нн. Митусовайна, Николаевайна, царга ца доагІар дийцар. Ший бокъо йоацашехьа балхара зихкаяь чуяхийтар нов. Максимова».

Болхлоша яздаь из письмо консервни объединене кулгалхошка дІахьийтадар редакце. Письмо тІа хинна факташ бакъхиларах хоам бу завода директора нов. Яхшаатовас. Нахаца оахца хиларах, къахьегама дисциплина телхаярах укх шера 7-ча феврале нов. Сызовайна строгий выговор яьй, дІахо йодача хана иззаморг дой а ший болхлошцара гІулакх тоа ца дой а балхара дІайоаккхарг.

«СЕРДАЛО».

2-гІа оагІ. 24 март, 1966 шу. хилар дІа а хайтад.

ТРАНСПОРТНИКИЙ ТОЛАМАШ

«Малгобекнефта» мехкдаьтта премысловн управлене чуйоагІача предприятех йоккхагІчарех я транспортни контора коллектив.

Предприятешта чІоагІа эшаш я транспорт. ХІара денна дІаяхьа езаш хул бІаьш тоннаш гематит, буровойна эша химически реагенташ, городе хьалъеш йолча гІишлошта еза гІишлой материалаш. Тайп-тайпара маршрутах контора гаражера денна араюл бІаьш машинаши трактораши.

Мухь дІа-юха кхахьара планови задани кхоачашъеш ба дукхагІбеле водителаш. Дикача гІулакхашца белгалваьннав «Газ-51» яхача машина водитель Акмурзиев Зелимхан. Цхьаккха ди дІадахадац цо ший планови задани тІеххкхоачаш ца еш. Духхьал февраль бетта планах 8 эзар тонно-километр никъ бе безача, 14 эзар тонна-километр никъ баьб цо. БоагІача тайпара машина низ тІа а бохийташ болх баьча Зелимхана дикка кходаьд доагори резинеи. Из бахьан долаш преми елар цунна. ХІаьта дукха ха йовццаш хьинаре къахьегарах Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота елар нов. Акмурзиева.

— Оаха доккхал ду уж санна болча водителех, — йоах транспортни контора директора Сампиев Хьажбикара. Шоай производственни заданеш тІеххкхоачаш а еш къахьегаш ба водителаш нн. Шибилов, Некрасов, Лещенко, кхыбараш.

Водителех дувцаш дика дар ца оалаш Іе йиш яц, автотранспорта болх лерттІа вІаштІехьбаккха новкъостал дечарех. Машинаш гараже юхаяьхкача уж кхоач слесарий тешшамерча кулгашка. Слесараша йизза осмотр ю, хІара оатхалага а хьож уж. Слесарий бригадашта юкъе дика къахьегаш хьайоагІа Албогачиев Вахаси Приходько Григореи кулгадеча бригадай коллективаш Цхьаккха слесарь гаражера дІаводац ерригга автомашинаш балха араяла кийчйича мара. Къаьстта дика къахьегаш хьабоагІа слесараш Узиев Султан, Шандрацкий Александр, Болдырев Виктор. Цар ремонт яь машин гаранти йолаш хул. Иштта дика къахьегаш ба сварщикаш коммунистически къахьегама ударникаш Макаров Петри Зайлов Андрейи. Ерригача парке уж ши сварщик мара вац. Цхьабакъда, машинаш латта езаш хилац сварка бахьан долаш.

Дика къахьегама толамаш доах тракторни цеха болхлоша а. Цехе бІаь совгІа трактор я буровойшта гІулакх деш. Буровойш хьаеча хьинаре къахьегаш ва бульдозерист Мамилов Бахьаудин. Буровойна лаьрхІа котлован йоаккхача хана ший бульдозераца хІара бетта 12—15 эзар кубометр лаьтта дІа-юха доакх цо. Цул дукха тІехьа ца бусаш къахьегаш ба трактористаш нн. Комисаров, Микнин, Ященко, кхыбараш.

Болх дика барга хьежжа хул доаха толамаш. ДІабахача шин бетта план 105 процент кхоачашъяьй транспортни контора коллективо. Транспорта деш долча гІулакхашка дІадодар 1,3 процент лохденнад. ХІаьта, укх бетта а темпаш кхы лох ца йолийташ хьинаре къахьегаш ба уж.

Парте XXIII-гІа съезд хьаеллеча денна квартальни план кхоачашъе лерхІ транспортникаша.

В. ТАГУРОВ.

Ювцаш я парте XXIII-ча съезда Директивай проект

ТХА УЙЛАШИ ДЕКХАРАШИ

Вай республикерча предприятешта юкъе къонагIчарех я Аргунски «Пищемаш» яха завод. Завод дегIаахарга хьежжа сиха дегIаух завода къона коллектив а. Наьха къахьегам аттача баккха лаьрхIа арахец завода коллективо лакха къахьегама овсарле йола автоматаш. Царех я ММ-3 яха шушаш юла автомат. Цхьан сахьата кхо эзар шуша юл цу автоматаца. Иштта шига хьаю 20 эзар килограмм чхьагIар чудода цистернаш. Вай мехкарча дукхача городашка дIаухийт завода коллективо из продукци. Беттагара беттага совдувл завода коллективо доаха къахьегама толамаш, толамца кхоачашъю план.

Укх шера завода болхлошá 35 процент дукхагIа арахецаргья продукци дIадахача шерарчул. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах паччахьалкхенна кходергда 108 эзар сом ахча.

КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеша деган гIоадаьхача болхлоша дIадахача шера план 25-ча декабре кхоачашйир. Планал совгIа арахийцар итташ эзараш сома маьха продукци. Дика къахьегама толамаш дахарах завода коллективана соахка шоллагIчеи кхоалагIчеи квартале Къилбаседа-Кавказа Совнархоза кхоалагIа классни моттиг елар.

Кхы а дикагIа болх беш я коллектив укх шера. Валови продукци арахецара шин бетта план 104,3 процент кхоачашъяьй, къахьегама овсарле 5,3 процент лакхъяьй, КПСС XXIII-ча съезда сийна квартала план ханал хьалха кхоачаш а еш къахьегама совгIат кийчде лерхI цо.

Московски ленинградски предприятей болам дог раьза хинна хьал а лаьца металли материалаши кхоара чIоагIа къовсам лоаттабу завода болхлоша. Шин торонашка а хьежа цо лаьрхIад укх шера 45 тонн металл кходе. Цох кхачан промышленноста технически оборудованена лаьрхIа хьаергья 10 эзар сома маьха запчастеш, ши эзар декалитр чуйода бархI эзар сома маьха болата резервуараш, кхо эзар сома маьха стандартах йоаца оборудовани.

Халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йолча КПСС XXIII-ча съезда Директивай проект Iомаеш я «Пищемаш» яхача завода коллектив. Проектах лерхI кхачан промышленноста арахеца продукци 1,5-зза дукхагIа хилийта. Завода перспективин планах пхе шера арахеца продукци 6,5-зза лакхъе лерхI, къахьегама овсарле лакхлургья 40 процент. Уж декхараш толамца кхоачашдара хьалъяь яккха еза завод.

Укх шера болх бе йоладургья паччахьалкхенна цхьа миллион сома маьха продукци арахецаргйола керда объекташ. ТIаккха заводе болх бу нах 180 саг дукхагIа хургба.

Пятилетка хьалхарча шера план толамца кхоачашъяра завода технически служба организационно-технически мероприятей план оттаьйи. Из кхоачашйича вIаштIехьдаргда арахецача продукце дикали къахьегама овсарлеи лакхъе, продукцега дIабода мах лохбе. Цу мероприятей массехк пункт ераш я: балха юкъе яхьа еза синтетически алмазай инструменташи материалаши, болх бе дIайолайолийтаргья токарно-револьверни автоматаш, автоматически сварка ергйола стенд производствана юкъехьоргья, арахецача продукце узлаши оатхалаши эргаяьха тоаергья, иштта кхы мероприятеш кийчъергья.

Тха къонача завода коллектив барт тайна я. Из завод хьалъеча хьинаре дакъа а лаьца, хIанз заводе дика болх беш ба разметчикаш Б. Ташухаджиев, С. Тарамов, долбежник С. Исаев, строгальшик Г. Актиев, токараш А. Хаджимурадов, Х. Юсупов, фрезеровшикаш С. Бисултанов, Р. Сулейманов, кхыбараш. Уж ба завод болх бе йолаелча дена цига болх беш хьабоагIараши балха тIа хьалха латтараши. Царех дукхагIбараш коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаеш ба, цар массане а технически отдела тIахьожам боацаш бу болх. Шоаех бенна тешам боабац цар.

Рационализаторий мугIараш а сиха дегIаух. 1964-ча шера 11 саг вар рационализатор, хIаьта 1965-ча шера хIара ялхлагIа вола болхло вар рационализатор. Укх шера хIанзлехьа балха юкъейихьай пачхьалкхенна 2,5 эзар сома маьха пайда бергбола 10 рационализаторски предложени, тIайцача социалистически декхарех рационализаторски предложенеша бе безаш хинна пайда 2 эзар сом бар.

ДикагIболча рационализаторех лоархIаш ва вокхагIвола мастер, коммунист С. Маккаев, цо дIадахача шера балха юкъейихьай 25 рационализаторски предложени Х. Наев, Л. Смирнов, кхыбараш.

Коллективо шерра социалистически ихь а йоаржаяь къахьег КПСС XXIII-ча съезда сийленца накъа яхара. Хьалхарча квартала план 28-ча марта кхоачашъе лерхI коллективо Цох дог тийша я из.

И. ХАТАЕВ,
«Пищемаш» яхача Шаьларча завода партийни организаце секретарь.

СЪЕЗДАГАРА СЪЕЗДАГА

КПСС XXIII съезда Директивай проекто советски халкъа хьалхашка хьагучайоах боккъала а башха боахама а культура а гIишлон хьакъехьа дIахьалха ахара перспективаш. Цудухьа тахан хьажанза, зенза Iелац дIаяхача юкъагIа тха коллектива вахара юкъе хьахиннар. Сона хетаргахьа, цу юкъагIа хинна эггара толашагIа дола хIама да 1962 шера тха заводах коммунистически къахьегама предприяти яха сийлахьа цIи тиллар. Из сий дола цIи яккхара хоадам беш болча керттерча лоархIаме хилар тха кадраш, хьалха латташ хьабаьхка завода коммунисташ, комсомольцаш, беррига къахьегамхой.

Нагахьа санна дукха ха йоацпаш, КПСС XXII съезд хилалехьа тха пхийтта саг гаргга коммунисташи ужжамиссел комсомольцаши мара хиннабеце, тIаккха хIанз заводерчарех хIара шоллагIвар коммунист е комсомолец ва. Коллективе дегIаденад дешара тIаккхувлга. ХIанз заводерчарех хIаргз кхоалагIа болхло е школе, е техникуме, е институте деша вагIа, хIаьта политически, технически дешара тайп - тайпарча формаша дукха хIама ца эшшаш еррига коллектив чу а лаьцай. Берригача болх беш барех кховзткъеи итт процент хулаш бараш коммунистически къахьегама ударникаш бола 4 шу да. Школаш, техникумаш, институташ истеьхай 40 гаргга саго.

ЛерхIа бокъо а йолаш коллектива маякаш лерхI шоаш юха ца кхобеш къахьегаш хиларца завода толамаш дебадеча, семилетка задонеш йиллача ханал хьалхагIа кхоачашъяра юкъе сийлахьа дакъа лийцача нахах. Семилетка шу гаргга хьалхагIа кхоачашйир токараша Богашев Увойса, Дарсигов Махьмада, Буянов Георге, аьшкапхьара Пригунов Михаила, сваршика Панченко Владимира, дукхача кхыбараша. Болх бешшехь дешаш Iома а луш, хIанз мехкдаьтта оборудованена ремонт еча йоккхача цеха кулгалдеш ва хьалха слесарь хинна Калугин Василий, слесарь Петренко Анатолий хIанз завода керттера технолог ва, токараш Гейкин, Дынин хIанз сменай балха керте латт, мастераш ба.

Дукхача къамий викалех латташ я завода коллектив. Цунна юкъе ба СССР 18 къамах бола нах. Завода къахьегамхошта дукха еза шоай завод, хIаьта запасной доакъош дарахы тIа а йола план кхоачашъяра юхы а 50 саг заводе балха хьаьаца кийча а я тха коллектив. Дукха да вай парте съезда решенеш творчески чакхъяхара тIадерзадаь дола, наьха хьинар дегIадар гойта кхы масалаш а.

Дикка эрга а яьннай, производственни майдай хьакъехьа дегIа а енай тха завод. Парте XXII. съезд хилча гIоне дIадахача цу 4 шера оаха болх бе йолаялийтай юкъара майда ийс эзар квадратни метр гаргга хула 77 промышленни культурни объект. Оаха хьалъяьй езача оборудованена ремонт ю 3960 квадратни метр майда йола цех, резино - технически изделей цех, мехкдаьтта оборудованена эша запасной доакъош ду цех, 500 моттиг йола клуб, 100 саг Iоха моттиг йола столови.

Цу юкъагIа завода территоре тIа гаьнаш а хенаш а догIара гIулакхаш чакхдахар бахьан долаш тхоай завод беша тараерзаелга вIаштIехьдаьннад тха. Хьалха мазут доагадеш хинна заводской котельни а кхыйола объекташ а йиза Iалама газ йоагаярга яьхай оаха. Дукха балхаш чакхдаьхад асфальт йиллара хьакъехьа.

Шерагара шерага дегIаухаш а дикагIа тоалуш а латт продукци хьаелга, цунга дIадодар лохлу, цун дикал лакхлу, хIаьта завода рационализатораша цу гIулакхашта юкъе лувца дакъа кIезига а дац. Завода рационализаторийи изобретателийи теркон юкъмоттиге лаьттад къахьегама овсарле лакхъелга, безача маьхера материалаш кхоелга, арахецача продукцега дIадодар лохделга. Парте XXII съездагара XXIII съездага кхаччалца йолча юкъагIа завода рационализатораша 308 предложени еннай, царех 493 предложени производстве юкъейихьай, хIаьта уж юкъеяхьарах кходеннар 778 эзар сом а да. Рационализаторащ болча нн. В. Глухова, Ю. Галустяна, Г. Увумова, И. Екимова, И. Дороднова, Г. Горбачука, дукхача кхыбарий хIаране чота тIа 10—15 маьхера рационализаторски предложени я. Заводе рационализаторски болх хьинаре хиларо торо хилийтай хIанз заводе болх беш барех хIара кхоалагIвар рационализатор хилийта.

Москверчари Ленинградерчари доладаь материалаш кхояра гIулакх хьал а лаьца, заводерча рационализатораша чакхъяьхар материалаш кхояра дикагIа йола предложени яра бетта конкурс. Цунах чIоагIа холуш дола дика беркат даьлар: алхха цхьан нов. Горбачука яьча предложенех шера керте лаьрхIача 46 тонни металл кходелар, хIаьта цу тайпара йола предложенеш 10-нел тIех а яр.

Заводо цу юкъагIа 65 тайпах хинна ца Iеш йола керда техникеи оборудовании кара а ерзаяь арахийцай. Промыслови практике духхьашха юкъекхихьар тIехкIоарга бурув детара йола тха конструкторашеи заводерчари кийчъяь дукха а керда конструкцеш, шийх тара кхы йоаца аварийни приспособлени кийчйир цар. Тха аварийни приспособленейи конструкцейи новкъосталца локъайир вай республика Беноя районереи Узбекски ССР Бухаререи гучаяьнна газови фонтанаш. Вай республика мехкдаьттахоша меттел, вай махкарчар а шерра пайда ийбеш лелаю тха заводо яь металлически шлангаш, чехка вIашагIъехка манифольдаш, 4 метр лакхача йоккхийча блокий комплекс, тайп - тайпара дола колонкай осташ, регенерационни установкаш, кхыяраш.

Дунен 18 мехка ухийт заводо ший продукци. Творчески болх беш ба завода конструкторами болхлойи, хIаьта гIулакха толам балар из бахьан долга а лерхI оаха. ДегIаухаш латт Грозненски Iилма-тохкама институтацара, Московски гипронефтемаша институтацара цхьана гIулакхаш дара доттагIал. ХIанз геттара лоархIамера, актуальни проблема къоастаяра болх беш да тхо: колоннашта цементаж еча хана цемента маркхал бикъбалара ханаш къестаяра йола прибораш хьаелга вIаштIехьдоаккхаш доахк. Цу приборо торо хулийтаргья геттара боккхача лоархIамера проблема къоастае, хIаьта мехкарча дукхача мехкдаьттахой къахьегам аттача а боаккхаргба. ДIахо деш латт мехкарча мехкдаьттахошта экономически пайдана дола шоашта терко тIайода кхыдола балхаш а.

Укх диъ шера чухьа хиннача, завода коллектив гIадъюгаш долча гIулакхех дар СССР халкъа боахама карагIдаьннарий выставке 1-ча степена диплом а хьожаеш, тха шин изделе лакха мах бари уж хьаеча юкъе дакъа лоацаш хиннача завода 22 болхлочоа ВДНХ медалаш ялари.

Къахьегама овсарле дегIайоалаяро, арахецача продукце дикал лакхъярои цунга дIадодар лохдарои дIадех экономически бакъахьа а пайдана а дола организационно - технически гIулакхаш чакхдахар даим кхоачашделга. Цудухьа оаха, хIара шера цехийи участкайи коллективашца дага а хувлаш, къестадора кхоачашде лерхIа гIулакхаш, хIаьта уж кхоачашдаро боккха пайда а телар. Парте XXII съездал тIехьагIа дIаяхача юкъагIа производствана 167 мероприяти юкъейихьай оаха. Эггара йоккхагIа йола эффект енна царех керттеръяраш я: буровой насосий поршнеш кийчъю поточни лини (хIанз 75 эзар комплектал дукхагIа кийчъю оаха уж, хIаьта 1961 шеральца ерригга а 5 эзар комплект мара шера керте арахецаар уж заводо), кердача болх бе йолаеннача резино-технически изделей цехе юкъейихьа тIатоIам барца резина йоттара прогрессивни технологи, болх бе йолаялийта арахеца продукци тахкара йола бархI стенд (цар торо хилийтай изделей дикал лакхъе, уж ца йохаш дукха ханаш йоахаш хилийта), юкъейихьай автоматически сварка, углекисли газа юкъе ю сварка, карадерзадаь вибродуговой наплавка новкъосталца деталеш тоаеш юхаметтаувттаелга, дукха а кхыяраш.

Цу дерригане, нонагIа а нах — завода къахьегамхой вай дукхаезача парте XXIII-ча съезда сийленца накъа баха гIерташ хиларо торо хилийтай 4 шера чухьа производства объем 50 процент гаргга алсамъяккха, цхьан балхлочо хьаю продукци 8000 сомага дIакхоачае, къахьегама овсарле 30,5 процент дегIайоалае.

Шерагара шерага лакхлуш хьадоагIа предприяте балха технико-экономически хьокхамаш. Цу шерашка хьабувла пайда 40 процент гаргга алсамбаьннаб. Еррига товарни продукце 1 сомага дIадодар шерагара шерага лохлуш хьаденад, хIаьта 1965 шера цунах 74 кепиг а хилар.

ХIанзарча пятилетках кхоачашде деза керда декхараш латт тха коллективана хьалхашка. 1965 шерица нийсйича пятилетка чакхйоаллаш, вешта аьлча, 1970 шера 85 процентага дIакхоачаш дегIайоагIаргья хьаю продукци, цхьан болхлочо хьадер 33 процент лакхлургда. Болхлой дукхал 900 сагага дIакхоачаргья 1966 шера болх беча 600 сага когаметта. Кердача пятилетках, 1968 шу чакхдоаллаш 3000 квадратни метр хула керда цех хьал а яь, чона задвижкаш арахеца долалала дезаш да тхо. Пятилетка чакхйоаллаш шера керте 10 эзар задвижка рахецаш хургья. Промышленноста а юрта боахама а чIоагIа уж задвижкаш эшаш хилар ховш ма дий.

Кердача пятилетках эрга а яьха, тоаергья резино - технически изделей цех, № 1 йола цех, котельно-сварочни цех. Уж эрга а яьха, тоаяро торо хулийтаргья цу участкашка арахеца продукци шозза гаргга алсамъяккха.

Пятилетка хьакъехьара тхоай планаш, расчеташ кхоачашъелга гIулакхашца дIачIоагIду оаха. Кердача пятилетка хьалхарча, 1966 шеррехьа а мехкдаьтта оборудованена эша запасной доакъош хьадара чотах производства объема план 22 процента тIехкхоачашъелга лаьрхIад оаха. 25 март тIакхоачаш кхоачашдаь доахаргда оаха КПСС XXIII съезда сийна оахош тIайица социалистически декхараш. Дукхаезача даьхенга тхогара дIакхоачаргья 55 эзар сом мах бола планал совгIа арахеца продукци. Из да оаха вай парте съезда лу къоастам боллаш дола совгIат.

ВорхI шера плани тIайица социалистически декхараши ханал хьалхагIа кхоачашдарах Нохч- - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо республика доккхагIа дола совгIат — Сийлен грамота деннад тха завода коллективана. Тха коллектива къахьегама селла боккха мах баро тха дог - уйла айяьй, хIаьта пхе шера план оахош, дика экономически хьокхамаш а долаш, ханал хьалхагIа кхоачашъергхилара дош а лу оаха.

А. САРДАЛАШВИЛИ,
Грозненски ремонтно - механически завода директор.

ШЕРРА ЮВЦАШ Я

1966—1970-ча шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йолча КПСС XXIII-ча съезда Директивай проекта керттера уйла тIайохийташ я Грознерча Октябрьски района массайолча юххьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш.

Района массайолча юххьанцарча партийни организацешка Директивай проект ювцаш йийла партийни собранеш чакхъяьннай. Собранешка докладаш еш хилар юххьанцарча партийни организацей секретараш, предприятей, организацей кулгалхой.

Грознерча машиннаькъа отделене, гIишлой, «Октябрьнефта» НПУ, иштта кхыйолча предприятей болхлоша, гIулакхерча наха, инженерно-технически болхлоша чIоагIа ювц, къоабалъю, маьхера предложенеш, шоашта хилча бакъахьа хетараш дувц. Иштта, масала, Нохч-ГIалгIай химически заводе хиннача йийлача партийни собране доклад йир завода директора А. Т. Томасова. Дукха теркам тIабахийта дийцар цо дIахо производственни процесс караерзаяра, арахецача продукце дикал лакхъяра, химикий коллектив электроэнерги а бедал а кхояра тIаерзаяра дешаш.

Массане дакъа лоацаш, бартаца чакхъяьхар йийла партийни собранеш Грозный станце локомотивни депо, электромеханически заводе, вагонни депо, иштта района дукхача кхыча организацешка.

Март бутт болалуш предприятей, организацей кулгалхоша, активисташа-общественникаша, хьехархоша, лораша, юххьанцарча партийни организацей секретараша дакъа а лоцаш КПСС райкома пленум хилар. Доклад яьча КПСС Октябрьски райкома хьалхарча секретара нов. Костюченкос а, пренеех къамаьлаш даьча дукхачар а металл, электроэнерги, бедала ресурсаш кхояра, чурча резерваех боагIача бесса пайда эцара маьхе предложенеш тийлар.

Къахьегамхой бах-бахача моттигашка Директивай проект шерра ювцаргйолаш гIулакх вIаштIехьдаьккхад районе. Къаьстта дика йоаш Директивай проект района дикагIболча пропагандисташа нн. Мелкумова, Развана, Хащенкос, Губаренко, Матвеева, иштта дукхача кхычар. Производстве, шоаш бах-бахача бIаргаго йиш я уж нахаца. Хьинар долча пропагандисташта хов мел лоархIаме да наха Директивай проект дIайовзийтар.

Района массайолча клубашка, культура цIеношка, библиотекашка КПСС XXIII-ча съезда хетаьь хоза кийчъяь стендаш, плакаташ, витринаш оттаьйй, Директивай проектах лаьца лекцей цикл кийчъяьй. Цу балха юкъе а эза къахьегаш ба района эзар гаргга лектор, агитатор, докладчик.

Т. ЗИНОВЬЕВ,
КПСС Октябрьски райкома пропаганден агитацен отдела заведующи.

ИТОГАША ГIАДВУГ, ПЕРСПЕКТИВАША ТIАХЬЕХ

ВорхI шера план дика кхоачашйир тха колхоза къахьегамхоша. Юрта боахам дIахо дегIабоалабара, лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ алсамъяхарца къахьегамхой материальни безам совбаккхара парте чакхдаха оттадаь гIулакхаш бахьан долаш юххьанца 779 саг мара ца хинна колхозхой укх дIададахача ворхI шера 1.000 сагага кхоачаш дукхагIа хиннаб. Лохе латтача бархI производственни коллектива коммунистически къахьегама коллектив яха сийлахьа цIи еннай. Пхи саг мара юкъевоацаш хинна коммунистически къахьегама ударникий мугIараш 180 сагага кхоачаш дийбад.

ХIара гектара тIара доаккха ялат 18,7 центнерагара 25,3 центнерага кхоачаш дукхагIа хиннад, цу даькъе кIа — 24,8 центнерага кхоачаш. ЧIоагIа лакхбеннаб гидуаргий хьувкъам — хIара гектара тIара 8,6 центнерагара 17,7 центнерага кхоачаш, баьца даарий хьувкъам—хIара гектара тIара 138,6 центнерагара 206 центнерага кхоачаш.

Дулх дукхагIа доах 4.543 центнерагара 6.321 центнерага кхоачаш, шура—11.663 центнерагара 17.628 центнерага кхоачаш, тха — 270 центнерага кхоачаш, фуаш гулдаьд 586,7 эзарнегара 1.115 эзарнега кхоачаш.

Юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка йоккхий перспективаш хьаелл пхе шера планах йолча КПСС XXIII-ча съезда Директивай проекто. Къахьегама керда толамаш дахара тIахьех цар.

Пхе шера планах йолча КПСС XXIII-ча съезда Директивай проекта тIа Iалаьмато доккхий декхараш отталаьд юртбоахама производство дIахо дегIайоалаяра даькъе. Цунца дувзаденна из лоархIамера документ бригадашка, фермашка, боахама кхыча доакъошка шерра дийцад колхоза партийни организацеи правленеи. ХIаьта массанахьа а колхозхошкара хьахозаш дола дешаш цаIаш да — парте планаш — вай планаш!

Директивай проекта тIа керттердар — лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ алсамъяхар. Уж дешаш белгалдоахаш дар собранешка доярькаца Грибенченкоси Омельченкоси, бригадира А. Безбородова, механика А. Янова, кеттерча агронома А. Тимощенкос, ПТФ заведующе М. Забуруновас, дукхача кхычар даь къамаьлаш. ХIара къахьегамхочоа дагалаттар цхьа хIама да — Даьхенна тар ма лу дукхагIа ялат, дулх, шура, фуаш, тха баьца дааращ, коартолаш лулга. Кердача пхе шера къахьегама овсарле лакха йолаш болх бар дукха лаьцача яхьа юкъевода хIаравар.

Лаьттан хIара гектара тIа эггара лакхагIа бола хьувкъам кхебелга—цу тайпара декхар оттадаьд шоашта хьалхашка тха механизатораша, кхаш леладераша, баьца даараш кхедераша. Оахам мамогта дикагIеи 27—30 сантиметр кIоаргеи де гIерт уж, предплужникаши кхалигаш йола катокаши йоахкача нохарашца мара ахац цар лаьтташ, йоачан хиначул тIехьагIа макхаш а даьхе лаьттанца тIоадал дIакъовл.

Оаха лаьтташ 6.458 гектар да тха, царех ялаташ тIадолаш хургья 1966 шера 3.676 гектар, 1970 шера — 3.760 гектар. Планах юкъера лоархIа хьувкъам: 1966 шера — 20,8 центнер, 1970 шера — 22,4 центнер ба. Цу шерашка деррига чудахьа ялат 1966 шера 8.109 тонн, 1970 шера — 8.318 тонн хургда.

Цхьабакъда, уж планаш дикка тIехкхоачашъергья Iилманеи хьалха латтача опытан карагIдаьннараш производствана юкъекхахьара наькъаца боахам интенсивно лелабара, лаьтта леладара культура лакхъяра чотах.

Уж планаш тIехкхоачашъяр дукха хIанзе а дена къовсам лоаттабу оаха еррига культурай хьувкъам лакхбе гIерташ. Укх шера боахаме кийч а ль кхашка товсаш я 12 эзар тонн органически удобренеш. Цар дикка лакхбергба хьувкъам. ХIара гектара тIа 3 центнер а йолаш суперфосфат тессай гурахьа ялаташ дIадийнача 2.945 гектар долча лаьтта.

Цахаддаш сорташ кердадоахилга вIаштIехьдаьккхад оаха. 1966 шера чуэцаргдола ялаташ дебадар дукха дIадийнад лакха хьувкъам луш дола «мироновская-808» яха гурахьа дувча кIин сорт, тохкамбар дукха кIин кхы цхьаькха сорт а — «леонарда». Шерра юкъедоаладаь лакха хьувкъам луш дола гурахьа бунча мукха «бета-40» яха сорт. Оаха къовсам лоаттабу кхыйола юртбоахама культурай хьувкъам лакхбар дукха а.

Лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ дукхагIа яхара декхараш кхоачашдара боккхача лоархIаме да колхозхой материальни безам совбаккхар. Из дика бIаргагу 1965 шера итогашка хьежача. ХIанз, боахама чухьара расчет эргаяьккха тоаярца колхозхошта керттера а совнагIа а мах тергба йоаккха продукци дукха хиларах тийнна ца Iеш, из дика хиларах а. Из продукци яккхарга дIабода мах а лоархIаргба.

Дика къахьийгар тха колхозхоша соахка. Ахчан доходий план 148,6 процент кхоачашйир, цу даькъе лаьттангара йоагIача доходашта — 164,7 процент. Пятилетка хьалхарча шера 1.949 эзар сомага кхоачаш хилийта лаьрхIад уж, вешта аьлча соахкарча планах лаьрхIа хинначул 303 эзар сом дукхагIа, хIаьта 1970 шера — 2.100 эзар сомага кхоачаш. Къахьегамах телача маьха фонд лакхлургья 880 эзар сомагара 890 эзар сомага кхоачаш.

Оахача лаьттай хIара гектара тIара яьнна доход 1963 шерица нийсйича 107 сом е 39 процент дукхагIа хилар, хIаьта 1964 шерица нийсйича — 59 сом е 10 процент. Шерагара шерага лакхлуш дIагIоргья из кердача пятилетке а.

Алапеш дика да тха наьха. Масала, цхьан сага-дийнахьа баьча балхах 8 соми 54 кепиги эц механизатора, шофера — 6 соми 50 кепиги, хIаьта колхозхочо шера юкъера лаьрхIача 1965 шера ийца алапи, совнагIа тийнна мах боацаш, 1.387 сом е бетта 126 соми 10 кепиги хилар.

Ахча дика эц тха наха, бIаьхегIа, кхоачамболашагIа баха баьннаб уж. Къахьегамах хаьлда телача керттерча маьхал совнагIа, цар кхы тIа а ахча эц хьувкъам лакхбареи хьайбай продукташ яхареи планаш тIехкхоачашъярах.

Материальни безам совбаккхар — хIара колхозхочо къахьегама овсарле лакха йолаш къахьегара бола тешам.

Цунна нийсса колхозхой вахаре лоархIамера дакъа лоац общественни фондаша. Боахама къахьегамхошта эшараш кхоачашдеш я общественни столови, бани, медицински пункт. Общежитеш, столовеш, цIе уголокаш, душевойш, радиоприемникаш, телевизораш а йолаш башха-дика станаш я аргIе.

Кхашкарча станашка, клубе, фермашка колхозхошта мах боацаш 120 совгIа кинофильм хьекхад, баьхкача артисташа 7 спектакль оттаяьй, кагирхойи колхозхой салаIареи 7 сайре дIайихьай. Бригадашта, фермашта, боахама кхыча доакъошта 1966 шера газетийи журналийи 334 экземпляр язъяьй.

Къаьстта чIоагIа йоакхо ю кхувш йоагIача тIехьен. Колхозхой бераштa лаьрхIа хозача моттиге пионерски лагерь йиллай, хIаьта хIара шера цига салоI 380 пионеро. 150 моттиг а йолаш берий беша башха-дика здани хьалъяьй. Пионераштеи школьникаштеи хIара шера сакъердаме экскурсеш ю Iьаржача форда йистеи мехка городашкеи гIолла.

ХIара шера дукха ахча дIадохийт колхозо колхозхошта дарба дараи салаIараи. Алхха дIададахача цхьан шера цу гIулакхашка дIадахийтад 2.390 сом, цул совгIа культурни гIулакхашка — 80 эзар сом гаргга.

Колхозе я духовой оркестр, художественни самодеятельноста коллектив, хIаьта цар кулгалхой колхоза ахчан чотах лелабу. ВIашагIъехкай кхалнаьха а маIача наьха а футбольни, волейбольни, баскетбольни командаш. Района спортивни яхьашка хьалхара моттигаш яьхай цар.

500 экземпляр тираж а йолаш колхозе арадувл многотиражни газет.

Семилетка хьалхарча шера дена Iаьржача форда йисте Соче 20 моттиг а йолаш салоIаш ший цIа хилар колхоза.

ХIанз доаханеи коа тIарча оалхазарийи продуктивность лакхъергйола мероприятеш оттаеш, хьайбай продукташ яхарга даIбода мах лохбара наькъаш лехаш я колхоза парторганизации правлении.

Тха фермаша хьайбай продукташ дукхагIа ме тел, лакхагIа хургья доход. Укх шера боахаме хургда 800 етт а болаш 3 эзар бежан, 6.800 устагIа. Хьакхарч дукхагIа хургья 2.750 йолчара 3.300 хьакхийга кхаччалца. Боахама пайданагIа хургдола дозал а долаш пачхьалкхенга дохка хьайбаш дикагIа кхоабаргда. 9.900-гара 11.000-нега кхоачаш дукхагIа хургда коа тIара оалхазараш.

Хьайбай продукци дукхагIа яхар дукха доакъарий культураш дукхагIа дIае лерхI планах. Шозза дукхагIа дIаювргья корнеплодаш, хьажкIаш тIайола лаьтташ дукхагIа хургда 185 гектарагара 260 гектарага кхоачаш.

Хьакхарч лелаелгеи кхоабилгеи тоадар дукха хьалъергйолаш я свинарник-откормочник, хьакхарч лелаеча фермерча халача балхашта механизаци ергья. Хьалъе лаьрхIад хурскаш кхоабаргйола свинарник. Оалхазараш леладеча ферме хьалъергья 10 эзар кIорига лаьрхIа птичник-брудер. ДукхагIа хьалдергда силос чуйоаллаю гIирсаш, хIана аьлча 1966 шера 8.660 тоннагара 1970 шера 16290 тоннага кхоачаш дукхагIа йолларгья силос. Хьайбаш леладерашта лаьрхIа хьалдергда чуIе керда цIенош.

Шерра-шера дуккхача бахьанех дукха баьца дааращ дов боахаме, хIаьта из бахьан долаш цунна доккхий зенаш а хул. Из ца хилийтар дукха кердача пятилетках колхозе хьалъергья 1 миллион условни банка баьца даарий консерваш арахеца могаргдолаш йола консервни завод.

Производственни объекта газификаци ергья. Цул совгIа, оаха хьалдергда ялаташ чулоаттаду отараш, фу чулоаттаду амбараш, минеральни удобренеш чулоаттаю кхоалленаш, машинно-тракторни мастерской, водопровод юлларгья.

ЧуIе моттигаш тоаяр дукха кхаш леладеча цхьоалагIча тракторни бригадеи шоллагIча огородни бригадеи хьалъергья кхашкара станаш, пионерлагера бераштa дийша дада корпус, 600 сага Iоха моттиг йола клуб—колхозхошта.

Колхоза контора лаьрхIа хьалъе йолаяьй йоккха здани.

Соахка юртбоахама продукташ йохкара пачхьалкхен план-заказ кхоачашдир боахамо. Планах 15.900 центнер мара дохка ца дезача метте, пачхьалкхенга дехкад 23.747 центнер ялат е 149,3 процент, гидуаргаш планах 9.500 центнер мара йохка ца езача, екхай 12.461 центнер е 131,2 процент. ТIехкхоачашъяьй пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкара планаш: дулха — 153,9 процент, шурийна — 104 процент, фуашта — 109,4 процент, тхана — 174,2 процент.

Планал совгIа пачхьалкхенга дукха ехкай коартолаш, баьца даараш, сом, комсаш.

Пачхьалкхен хьашташ эггара лакхагIа лоархI тха колхозхоша. Раьза хинна пхе шера планах йола КПСС XXIII-ча съезда Директивай проект тIа а ийца, цар дика кхетаду, коммунизма материально-технически база хьаеча, советски наьха хьалторо лакхъеча цунах керда лоархIамера этап хургхилар.

Укх пятилетках тха боахамо хIара шера пачхьалкхенга дохкаргда 29 эзар центнерал кIезигагIа доацаш ялат. Бежанеи коа тIарча оалхазарийи дулх дукхагIа дохкаргда 1966 шера 3.800 центнерагара 1970 шера 4.750 центнерага кхоачаш, шура 15.000 центнерагара 17.500 центнерага кхоачаш, фуаш 670 эзарнегара 800 эзарнега кхоачаш, тха 280 центнерагара 290 центнерага кхоачаш, баьца дааращ 20.500 центнерагара 26.400 центнерага кхоачаш, сом— 1.400 центнерагара 1.700 центнерага кхоачаш.

Мехка халкъа боахам дегIакхувлара кердача пхе шера планах йолча Директивашка хьожаргйолча КПСС XXIII-ча съезда баха боагIача тайпара накъа баха кийчлуш ба тха колхоза къахьегамхой. Советски пачхьалкхе экономически дегIаахара темпаш сихъе а цун ларда тIа халкъа вахара боарам лакхбе а лерхI парте. Цу дикача гIулакха юкъе шоашкара доагIаш дола дакъа лоаргда тха колхоза къахьегамхоша а.

В. ЕМЕЛЬЯНОВ,
Сунженски района «Победа» яхача колхоза председатель.

Гурахьен Iайн кIезига йоачаш хиларах лаьттанцара тIоадал соцаяра дукха теркам тIабохийт Сунженски района «Победа» яхача юртбоахама артела колхозхоша.

Сменни нормах 20 гектар йолча 28—30 гектара тIа тIоадал соцаеш къахьег йаълагIча бригада тракториста Меренков Николай Александровича.

ХьажкIаш дIаювргйолча 130 гектара гIеи суданка юврговолча 97 гектара тIеи культиваци а яь из болх дIахо беш ва Н. Меренков.

СУРТА ТIА: тракторист Меренков Николай.

И. Плиева сурт.

БССР Паччахьалкхен халкъа хор дика йовзаш я республике меттел, гаьнна цун доазонел арахьа а. Цун репертуара юкъе да хIанзара профессиональни а самодеятельни а авторий иллеш, советски наьха вахарах а салаIарах а лаьца йола хореографически постановкаш, ашарий - халкарий фольклора дикагIа йола образецаш, СССР а, хIаьта иштта социалистически мехкий а халкъий иллеши халхараши.

Сурта тIа: хора доакъашхошта юкъе латт хора кулгалхо Белорусски ССР халкъа артист Геннадий Иванович Цитович.

П. Новаторова сурт.
ТАСС фотохроника.

Сайриййнарча школай — дукхагIа терко

Партеи правительствай боккха теркам тIабохийт кагирхой коммунистически кхетамца кхебара. Массе оагIорахьа дегIаена, духовно йIаьхий йолаш къона тIехье кхеяр шийй керттера декхар лоархI но.

Вахаро дIадеххача бесса духхьала производстве къахьегача къонача тIехьенна хьехами кхетами балара болхлой-кагирхой школаш я вIашагIьехка. Берригаш дешара юкъеозара уж школаш хIара шера дукхагIа хила еза.

Сайрийнара школаш хьаеллара лоархIамерча дешаех цаI да цун комплектовани яр а цу чу деша багIараш дешар дита дIаухаргбоацаш дола гIулакх вIаштIехьдоаккхилга а. Дешара шу чакхдала шикхо бутт бисача гIолла йолаяла еза сайрийнарча школай администраци классаш вIашагIйохка. Из дош тахка а техка дешархоша болх беча предприятей кулгалхошца, юххьанцарча партийни профсоюзни организацешца дувца деза. ХIаьта школас гIулакх деча хIара предприяте духхьала деша багIача болхлой гIулакха лаьрхIа комиссеш вIашагIйохка еза. Юкъера образовани йоацача болхлой список а оттайий царех хIаранеца беседаш еш, къонача болхлой совещанешка выступленеш еш хила беза комиссе членаш хьехархошца цхьана. Заводий, фабрикай, совхозий, колхозий коллективашца цхьана болх барга хьежжа хургда школашка комплектовани яр а, цига деша багIараш дешара дIабуврргбоацаш гIулакх вIаштIехьдаккхар а. Предприятешца айхха бувзам лоаттабечарех я, масала, №№ 1, 4, 10 йола Грознера болхлой-кагирхойи Курчалоера кагирхойи школаш. Цу школай кулгалхоша, педагогически коллективо предприятешца цхьана беча балхага хьежжа да толамаш а. Шерра-шера дукхагIа хул укхаза деша багIа дешархой. Иштта 1964—1965-ча дешара шера Ачхой-Мартана районе кагирхой дешаш бочa классаш 7 яр. 1965—1966-ча дешара шера уж я 9. Цхьабакъда, Наьсаре, Ведана, кхыйолча районашка теркал дац кагирхошта юкъера образовани ялара гIулакх.

Сайрийнара сменни школаш вIашагIйоххилга лоархIамеи чоалханеи гIулакх да. Из нийса вIаштIехьдаккхарга хьежжа кхоачашдергда сайрийнарча школашка деша а багIаш берригача наьха юкъереи бархIшерареи образовани хургйола закон. Классаш вIашагIйохкар школа коллективо беча берригача балха цхьа оагIув я. ШоллагIьяр — школера дешархой дIа-хьа ца бувлийтар.

ТIеххьарча пхе шера статистически даннех гучадьннад цхьаккха бахьан а доацаш дукхагIа долча даькъе ахкан замалахь каникулаш йолча хана дешар дута а дуташ дешархой дIаухилга. Из да школе дешара-кхетама болх ледара лелабелга, дешархоша болх беча предприятешка цу гIулакха терко ца елга. Халкъа образоване органаша, школай педколлективашеи администрацешеи, цхьайолча районий колхозийи совхозийи кулгалхоша чIоагIа терко еш леладу школашкара дешархой дIабуврргбоаца гIулакх. Иштта дика вIаштIехьбаьккхаб болх Шаьла района Курчалоерча школе (директор нов. И. Межидов).

Цхьабакъда, из ала йиш яц вай юрташкарча дукхагIйолча школаех. Масала, геттара во вIаштIехьбаьккхаб боахама а дешара-организационни а болх Веданарча болхлой-кагирхой школе. Соахка деша баьгIараш хIанз дешаш бац, цхьабакъда, е школа дирекци а, е коллектив а, е уж дешархой болх беш йолча предприятей кулгалхой а, кхыметтел районос цхьаккха хIама даьдац школай болх тоабара. Сайрийнарча болхлой-кагирхой школа болх тоабе оарцагIъяла езар цар районо.

Вай республика цхьайолча школашка цкъарчоа дерригa лерттIа да аьнна хет: даима журналашка запись ю, учет лелаю дешархой, предприятей, заводий кулгалхошца бувзам лоаттабу, лерттIа лелаю школьни документаци, иштта кхы дIахо а. Цхьабакъда, школай болх кIоаргга техкача гучадоал дуккха кхоачамбоацараш. Геттара мела лоаттабу школа предприятеца бувзам, дешархошта отметкаш нийса уттаяц, учет а нийса леляц. БоагIача боараме лелабац класса кулгалхочо дешара-кхетама болх, дешарах дика кхетац дешархой. Цу школаех я Наьсарен-Вокзалера, Веданара, иштта кхыйола сайрийнара болхлой-кагирхой школаш.

Цхьабакъда, сайрийнарча а диннахьарча а школай программа цаI хиларах, хIаьта сайрийнарча школа ха кIезигагIа хиларах оаха лерхI дешархошта кхетам балара хIанзарча система бизза пайда луш ца хилар. Тхона хетачох сайрийнарча школашка ахкан каникулаш йолча хана занятеш йолаялалехьа подготовительни классаш а курсаш а хьаелла еза, тIаккха йиш хургья ца Iомадеш дисар Iомаде. Цо мел пайда лу хьахьекхад Ленинградски Московски болхлой а юртарча кагирхой а сайрийнарча школай балха опытага хьежача.

Ховш ма дий школе керттера организационни низ — хьехархой коллектив йолга, цхьабакъда кIезигагIа лоархIам болаш яц деша багIарий коллектив а. Кхетадеш да дукхагIа болча дешархоша шоаш организационни дешаш къестадеча, дешархоех хьехархой коллектив тешача, уж лоархIача школашка дешара боарам а деша ахара гIулакх а дика долга.

Школа материально-технически база хьалъеча а чIоагIъеча а боккхача лоархIаме да предприятей кулгалхоша педсовета членаша дешара-кхетама балха юкъе хьинаре дакъа лоацилга. ХIаьта четверть чакхъяьлча дешархоша мишта дийшад дIахайта декхарийла ва школа директор, цар болх беча предприятей кулгалхошка. Шийй аргIагIа предприяте директор декхарийла ва шийй болхлочо лерттIа дешаргдола хьалаш вIаштIехьдаха. Шаккхе оагIув шоайла новкъостал деш хилча мара, гIулакх тоаде гIерташ хилча мара хургдац хила дезаш дола толамаш, берригa дешархой дешара юкъеозара дола закон кхоачашделга.

И. ШОВХАЛАШВИЛИ,
Нохч-ГIалгIай АССР-а хьехархой говзал лакхъяра йолча института сайрийнарча школай отдела методист.

КУРИЛЬСКИ КОНТРАСТАШ

Таьх яда гизгаш санна, Советски Союза малхбоалехьара доазув ходдаь латт Камчатканеи Хоккайдонеи юкъера Курильски гIайренаш. Дукха хана денз тха уйла тIаозаш хиннад цIера йлаш тувса лоамаш, Iалаьмате лакха баьцовгIаш, лакхера Iочудетталуш хиш дола тамашийна шувнаш. Юххера а, йоккха йоаца краеведий группа хилар Кунаширеи Шикотанеи яха.

Курилай гаьз оал Кунаширах, хIаьта Шикотан яхар айнски меттала «дикагIа йола моттиг» яхилга да. Тхо тиийнар уж дешаш нийса аьнна хиларах. Корсама, пихтана лалла ясIа йIовхал дукха езаш йола кIарцхал, хьех, диткомар, комсаш. Укхаза я бокъонца йола субтропикаш а. Гаьцашта тIагIолла хьерчаш урагIьяха маьлхагахьа йийраай кIайчеи, тов, бессачеи зизай гайдолгаш дада тамашийна хоза гортензи, актиниди, лимонник, лаггахьа мара ца нийслу суммах яха баьцовгIа. Из лиана я, цхьабакъда цкъа за 1,5 метр лакхача кIотарга хьисапе а йолаш нийслу из.

Кунашире тIайоалаш я ше къаьнара хилар белгалдоаккхаш кIай петар тIаьнна тиссаш а. Третични ханара баьцовгIаш ма йий тиссаш яхараш.

Къулбехьен Курилай хозленаш — 3—4 метр лакха баьцовгIаш шаломайник камчатски, сахалински гречихаш, какалий, дудник, кхыметтел питтийи къахьача баьцеи лордаш а метр йIаьха я.

Пхи вулкан я Кунашире, царех кхоъ хIанз а йижанза я. Южно-Курильскана гаьна йоацаш къаьнара Менделеева вулкан я. Гаьнара хьежача нийна тара болча цун бухьа тIа кратераш яц. Боса оагIоца я уж. Дуккха сера доаллаш йола вулкана газаш шел а луш, кратера оагIош тIа юви, бокъонца йола сера газаш хьахулийт цар.

Шийй тайпара я Головина вулкан. Цун конусах юхейиса хIама яц юккъе хий латташ бола цхьа бух мара, цу тайпарча вулканех вулканически бераш е кольжера оал. Бер 5 километр бIаьха а иззамиссел шера а ба. Юккъешн Iам. Ха миччa бесса латте а хий дIайха хул укхаза. Iамех цхьаннех «кхехкашбар» оал. Цхьабакъда, цу чурча хин температура лакха яц — 40—50 градус. Кхехкаш латт аьнна хеталуш долча цун бух тIара хьалъух газаш.

Цхьабакъда, вулканаша шоай доккхалцеи хозалцеи цецваькха ца Iеш, бахача наха дуккха пайданера материалаш а тел. Туф—наькъаш дахнара, пемза —чуIе цIеноu хьалдара.

Дух дувлаш дIайха хиш дукха да вулканаш тIа. Кхыметтел йIайха пляж а я Кунашире. Форда йисте я из—Южно-Курильскана 6 километр гаьна. Лаьттах бухдувла дIайха хиш вIашагIа а детталуш кхерашта юкъерча, берашка Iов. ХьатIаухача хин талгIема шел а деш, башха - дика ваннаш хул царех.

Пляж йолчара цхьа километр гаьна уллача поселке бахача наха духдувла дIайха хиш цIенош дIоахде чудиллад. Кхыметтел хица дарба ду моттиг а шийй я поселке. ХIаьта кастта, теплица хьалъяь льппачул тIехьагIа, бIарччача шера баьца даараш кхеде новкъостал дергда мелча хина.

ДIахора тха никъ Шикотане, хьу тIаягIача довкъий аренна тара йолча гIайренгахьа бодаш бар. БаьцовгIашта къе я из моттиг, пагахьа яц тисса, бархат, паж. Цхьабакъда, йийца варгвоацаш, хоза я иоа шувнаш, лакхача лоамаш тIара Iочудетталуш хиш долаш йола бухташ.

Тайп - тайпара да Къулбехьен Курилашкара оакхарий, хьайбаш. Кунашира хьунашка я хоккайдски чапаш, цогалаш, дукха шолкъаш, текхаргаш. Уж да паггахьа мара ца нийслу 2,5 метр дIаьха, массе тайпара — IажагIбесса-цIе, тайша бесаш дола текхаргаш.

Шийй рузкъаш камаьрша декъ сагаца Курилай Iаламо. Кунашир яхача гIайрено — хьу, Шикотана — цун хи йистошца лела Iалаьмате дукха сайраш. Измена яхача залива чура йоакх анфельция яха, агар-агар — «кIай дошув» доаккха тамашийна хоза хи-буц.

Маргарита ГОЛИКОВА,
СССР географически общества бокъонца йола член.
(АПН).

АГИТАТОРИЙ СОВЕЩАНИ

Дукха ха йоацаш Сунженски района Орджоникидзевски станице агитаторий районни совещани хилар. Цига дакъа лоацаш 300 совгIа агитатор вар. Агитатораштa «1966—1970 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йолча КПСС XXIII-ча съезда Директивай проектахи района къахьегамхой декхарехи» лаьца доклад йир КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара В.В. Варлашкина.

Доклад йистеьнначул тIехьагIа шоай балха опыт ювцаш къамаьл дир агитатора пенсионера Л. Е. Осколкова, XIX-ча партсъезда цIерахча колхоза гIишлой бригада бригадира И. Е. Кухтина, Ассински консервни завода берий беша заведующе Т. Ф. Дудниковас, «Восход» яхача колхоза парторганизаце секретара Н. Г. Ферзауле, иштта кхычар а.

Гулбеннараштa «СССР дунен халкъашта юкъерча хьале» аьнна лекци йийшар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома лектора нов. В. В. Баикина. ЧIоагIа безам тIабодаш ладийгIар агитатораша цу лекцега.

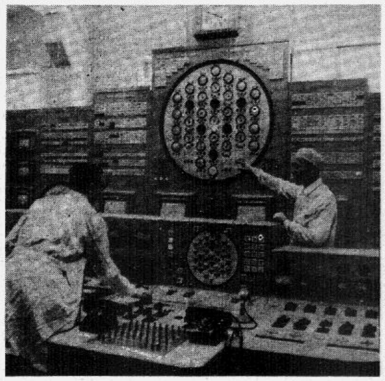
А. АРТЕМЕНКО,
КПСС Сунженски райкома политически просвещене кабинета заведующи.

ДЕШАРХОЙ НОВКЪОСТАЛЦА

Дукха ха яц Грознерча № 38 йолча школе тIема сийлен гIулакхий музей вIашагIъелла. Цхьабакъда, цу лоацача хана шийй дикача гIулакхаца вай республике дIаейза яьннай из. ХIанзале нийс республикански семинар, 47 экскурси яьй музея членаша, музее йолча тIема сийлен гIулакхий экспозицех ши бIаь совгIа лекци йийшай. Из дерригa вIаштIехьдаьннад музея кулгалдеча школа хьехархочо Гугнинская Елена Антоновнас цу гIулакха лерттIа терко еш хиларца.

Дикка новкъостал ду дешархошта республикански краеведчески музея болхлоша а. ЧIоагIа раьзa ба уж дешархоша деча дикача гIулакхашта. Укх деношка дешархошта маьхера совгIаташ делар краеведчески музея болхлоша. Царна юкъе дар республика юртбоахам, промышленность, культура дегIаярах дола дуккха сурташ, вай мехкахой сийлен гIулакхаш дувца плакаташ, кхыдараш.

Н. ЩЕРБАКОВ.

Мелекессе — Ульяновска юххерча Поволжье къаьнарча городе — уллача атомни реакторий Iилма - тохкама институте болх бе йолаялийтай керда опытно-промышленни атомни электростанци. Цун бизза низ — 70 эзар гаргга киловатт. КПСС XXIII съезд хьаелла ди тIаккхачалехьа 50 миллион киловатт - сахьатал кIезигагIа боацаш электрониз лулга лаьрхIад станце коллективо.

Ульяновски АЭС — хий атомни реактор чу кхехка а кхехкаш, цу чура Iы юкъарчал доаццаш турбина тIаухийта духхьашхара даймехка станци я. Цо торо хулийт установка пайданерча балха коэффициент лакхъе, электроэнергех дIадодар лоадам боллаш лохде.

Радиоактивни «хIамаша бIехбаь» пар цIенбе лаьрхIа оттаьча установка а, хIаьта иштта дозиметрически тIахьожам лоаттабара деча гIулакхаша а йизза йола кхерамзле Iалашъю персонала.

Ульяновски АЭС-е оттаьй ше морг кхы йоаца керда дай-мехкаяь оборудовани. Из еча юкъе дакъа лийцад мехка дуккхача организацеша а предприятеша а. Проект оттаелга чакхдаьккхад И. В. Курчатова цIерахча атомни энерге Институто Iилма кулгал а деш.

Кердача атомни электростанцега опытно - промышленни болх байтача хана тохкамаш дераша чакхйоах оборудовани тахкара а толашагIа хулийташ тоаяра а йола дуккха а лоархIамера эксперименташ.

СУРТА ТIА: станцена кулгалдара керттерча щита хьалхашкара «оперативни совещани». Аьрдехьа реактора кулгалдара вокккагIа вола инженер Анатолий Прокофьевич Колпакови смена начальник Валентин Прокофьевич Бурукини.

ТАСС-а специальни корреспондента **А. Брянова** сурт.

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА МЕХКАШКА

СОВЕТСКИ ТОВАРИЙ ВЫСТАВКА

Халкъо леладеча товарий советски выставка хьайиллай Пхеньяне. Кхо эзар квадратни метр совгIа моттиг дIалоацача шин павильона чу я из.

Экспонаташта юкъе — автомобилаш, холодильникаш, радиои телевизионнии приемникаш, хIаьта иштта кийча барзкъа, кога гIирс, кIувсаш, ингалех, кизгах, фаянсах яь хIамаш, халкъа мастераша яь художественни хIамаш. Выставке геттара дика могаеш я фотоаппаратура, сахьаташ, тайп-тайпара прибораш.

Хьажа баьхкараштa иштта бIаргагургья космос караерзаеча советски Iилмо даьхача башха-дикача толамех, тIа-тIа тоалуш латтача Советски Союзаи Халкъа Корейнеи юкъерча политически, экономически, культурни бувзамех дувцаш долча фотосуртий йоккха экспозици.

Пхеньян.
(Телефонаца).

А. ГЛЕБОВ.
АПН корр.

ЗАНГЕРХАУЗЕНА ШЕКАРА ЗАВОДАШ

БЕРЛИН. (АПН корр.). Зангерхаузенерча халкъа предприяте шекара заводашта кийчъяь комплексни оборудовани де а доагIаш сий деш я Болгаре, Румыне, Советски Союзе, Индонезе, дуккхача кхыча мехкашка.

Шийй бIаь шу дизара юбилей белгалъяьккха из завод хIанз дIакхетаргья Галлерча «Цукор-фабрикен-экспорт» яхача предприятех. Цо торонаш кхы а дукхагIа хулийтаргья шекара заводашта эша оборудовани дукхагIа хьаяраи доазол дехьа дIакхахьийтараи.

ФОРДА НАЬКЪА АРАЙОАЛАШ Я РУМЫНСКИ ЛАЙНЕРАШ

БУХАРЕСТ. (АПН — Аджерпресс). ТIа-тIа дукхагIа хул Румыне Социалистически Республика байракха кIал форда аренашка гIолла боал тувсаш лела океански кемаш. Укх деношка эггара хьалха форда наькъа арадаьлар декъа мухьаш кхухьа «Рещица» яха кема. ТIера мухь а тIехьа эзача цун дозал — 25 эзар тонн.

Укх гаргарча деношка Галацерча верфей стапелаш тIара хи тIа даргда керда 25 эзар тонн деза мухьаш кхухьа «Хунедоара» яха кемеи 14 эзар тонн совгIа деза мухьаш кхухьа «Синайя» яха кемеи.

КЕРДА АВТОМАТИЧЕСКИ ЛИНИ

БУДАПЕШТ. (АПН корр.). Советски предприятешта лаьрхIа йола, помидораш чакхйоаха оборудовани кийчъяь йоалаш я «Ланг» яхача будапештски завода коллектив. Массе тайпа операцеш кхоачашъю кердача автоматически лине: помидораш йиларгара йолаь шийй боарамагIа паста кийчъяргеи банкаш тIа этикеташ тIалетаяргеи кхаччалца.

ХIанзарча линел шозза лакхагIа я цун балха овсарле. ХIара денна 300 тоннага кхаччалца помидораш чакхъяха низ кхоач цун.

ШУРИЙ ФАБРИКА

ГАВАНА. (АПН—Пренса Латина). ПаргIатон гIайрен столицера гаьна йоацаш йоккха шурий ферма йиллай. Кубино-вьетнамски доттагIала цIи тиллай цунах. Фермера шура Гаванерча берий учреждениешка ух.

Къулбехьен Вьетнама халкъо мамогга новкъостал ду денаперча партизанаштеи мохк мукъабаккхара эскара тIемахоштеи американски агрессорашца а марионеточни бIунашца а цар беча тIем тIа. Фронте а тыле а кийчъеш латт котало.

Сурта тIа: тIема кхоачам нийца болх ахархой. ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

ИНДОНЕЗЕРА ХЬАЛ

ПАРИЖ, 21 март. (ТАСС). Индонезийски эскара информационни служба начальника бригадни инарала Субротос распоряжени дIаеннай индонезийски журналистий Ассоциаце чистка е аьнна, яхаш хоам бу Сингапурера Франс Пресса агентства корреспондента. Джакартски радиос баьча хоама тIа а дегIа, корреспондента белгалдоаккх, чистка е аьнна распоряжени еннай йийхкача Коммунистически парте члений ассоциацена юкъера дIабахар духьа.

НЬЮ-ЙОРК, 21 март. (ТАСС). Джакарта радиос беча хоамах, тIема Iаьдалаша ханна дийхкад Къилбаседен Суматрерча ерригача политически партей гIулакхаш. АП агентства корреспондента Сингапурера хоам бу, Джакарта радиос иштта хьакхайкадаьд Индонезе цу районе ерригa гуччахьара митингаши демонстрацеши йийхкай яхаш.

ЦIАСТА ЗАПАС КIЕЗИГАГIА ХУЛАШ ЛАТТ

ВАШИНГТОН, 22 март. (ТАСС). Паччахьалкхен запасех 200.000 тонн цIаста чурча рынке оттаде аьнна распоряжени еннай США президента Джонсона. Из дара маIан да промышленносте, къаьстта а тIема промышленносте, цIаста ца тоъаш хилар а цIаста хьадеш йолча компанешкара из эцача хана частни компанеш сов беза мах телаиза ца йоалаш хилар а. Ховш маларра, дIадахача шера ноябрь бетта иштта президента распоряжене а енна паччахьалкхен запасашкара рынке хьахийцадар 200.000 тонн цIаста. Уж шаккхе а гIулакх чакхдаккхар бахьан долаш мехкара паччахьалкхен цIаста запас 409.000 тонн мара ца юсаш кIезигьеннай. США официальни наха хьакхайкаду, шин шерагара диъ шерага кхаччалца мара мехка тIема гIулакхашта тоъаргьяц запас, яхаш.

МОТТИГЕРЧА IАЬДАЛА ОРГАНИЙ КЕРДА СИСТЕМА

ПРАГА, 22 март. (ТАСС). Гана мукъаяккхара Къаман совето моттигерча Iаьдала органий керда система юкъейоалаьй.

ЧТК агентства корреспондента Аккрера беча хоамах, мехка ерригача областашта, хIаьта иштта гански столица районашта а доал деш хургья Ганай герзашцарча низийи полицеи лакхера чипаш юкъегIоргдолаш йола административни комиташ. Комитета членаш Къаман кортамукъален совето уттабергба.

СОЦАДЕ ВЬЕТНАМЕРА ЗУЛАМАШ

МАШАР ЛОРАБАРА СОВЕТСКИ КОМИТЕТА ЗАЯВЛЕНИ

Американски бIунаша Къулбехьен Вьетнаме адамий оамалехьа доацаш дIадоладаьча кердача гIулакха — дохьаж доалла веществаш еттара — духьала гоамалца протест кхайкаеш йола заявлени яьй машар лорабара Советски комитето.

Химически тIом бийхка йола дунен халкъашта юкъера бокъо толха а яь, американцаша Къулбехьен Вьетнама дуга кхашка дохьаж доалла веществаш тесс. ДIайийна хIамаш хIалак а еш, мeца бут миллионаш бола нах. Дохьаж доаллача химикаташа тIаенача къизача Iоажалах хIанзале а дукха байнаб маьрша баха нах.

Шоаш леладу акха зуламаш бекхам боацаш дусаргда аьнна хета хургда американски тIема гIозараштa, йоах дIахо заявлене тIа. Дохьаж деттараштцара чIир ца лехаш юсаргьяц! Эхь тIа а долаш юсаргья къулбехьенвьетнамски халкъ дийна дIадаккха лаьрхIа йола нах буарий уйлаш. Хьаьрбаьнна захватчикаш хоадамболлаш юхатохилга дIадехаш шийй эгIазло кхайкаю советски халкъо.

(ТАСС).

«ЯЛХНЕ» МИНИСТРИЙ СОВЕТА СЕССИ

БРЮССЕЛЬ, 22 март. **ТАСС корр. А. Огородникова** хоам бу:

Селхан укхаза болх дIаболабаьб Европейски экономически сообщества Министрий Совета аргIанарча сессе. Люксембурга премьер-министра Пьер Вернера председателал а деш лел болх.

Сессе дувца оттадаьраш — юха а соахка дувца оттадарах группировкана кризис хиларга кхоачаваь дола, Юкъарча рынке дакъа лоацача мехкий юрта боахама финансировани яра дешаш.

Бельгийски газеташа деча хоамех, «Ялхне» министраша сессе дувцаргда ЭЭС-а членаш йолча паччахьалкхенашa юрта боахама продукци доазол дехьа йохка дIакхахьийтара финансировани еча фонде дIачутелача квотий боарамех дола дош, хIаьта из геттара хьаштдолаш гIулакх да, эггара хьалха, Франценеи Голландeнеи. Газеташа иштта белгалдоах, проблема ше чоалхане хиларах, юкъера вIашдухьаленаш йоккхий хиларах, хIаьта иштта Бельге керда правительство хIанз а парламенто чIоагIъянза хиларах селлара лоархIаме решенеш тIаэца практически полномочеш йолаш сессе балха юкъе дакъа лоацаш бола бельгийски министраш ца хиларах а прогресс хилийта вIаштIехьдоале тамаш хилар.

БЕННЕТ ДIАВАЬККХАВ

ВАШИНГТОН, 22 март. (ТАСС). КIайча цIено хьакхайкадаьд, Доминикански Республикера американски посол Беннет Португале посолалла хьожаваь хилар.

Соахка бIаьстан юхье Доминикански Республике хинна американски тIема интервенци вIашагIъелларех керттера цаI Беннет вар. Цо аларах США-с цига Iодоссадир шийй 20 эзар совгIа саг юкъевола бIунаш, бIехача тIема низа новкъостalца тоIабир халкъа болам.

Тахан а тIехьа Доминикански Республике да американски бIунаш, бокъонца бола оккупанташ санна лел уж цига, цхьабакъда, шийна нийсса кхы цхьаькха ца хета фигура а хинна дIаэтта Беннет дIаваккха лаьрхIар.

Нийсхон гIулакх котдаргда

ВЬЕТНАМСКИ ХАЛКЪАЦАРЧА БАРТ-ЦХЬОАГIОН КIИРА ИТОГАШКА

Гаване хиннача конференце яьча решенех дунеи мехкашка 12 мартера денз 19 мартага кхаччалца дIадихьа вьетнамски халкъацарча барт-цхьоагIон кIира чакхдаьннад.

ТАСС корреспондентага Азеи Африкаи мехкий барт-цхьоагIон Советски комитета бехктокхамерча секретара Д. Ю. Долидзе аьнначох, вай мехка чIоагтIа дог айденна чакхдаьлар барт-цхьоагIон кIира. Конференце баь тIахьехам чIоагтIа раьза хинна хьаллаьцар промышленни предприятей болхлоша, кхашкарча къахьегамхоша, инженерашеи техникашеи, Iилман культуран деятелаша, студенташа.

Дуккхача наьха митингаши собранеши хилар Москве, Ленинграде, союзни республикай столицашка, городашкеи юрташкеи. Цига дакъа лоацаш хиннараща шоаш тIайийцача резолюцешка цIаькха а хьакхайкадир къовсам лоаттабеш йола Вьетнам шоаш хаьдда хьаллоацаш хилар, чIоагтIа бехке бир вьетнамски халкъа дуxьала бIеха тIом хьоабаь бола американски интервенташ. Вьетнамски халкъо шийй даьхен паргIато бахьан долаш лоаттабу къовсам шоаш вежарашха хьаллоацаш хилар цIаькха а хьакхайкадир советски наха.

Вай мехка къахьегамхоша массава раьза а волаш къоабалйир Вьетнама къовсам хьаллацара тIаерзаяь йола шоай правительства политика.

Дуккхача митингашкеи собранешкеи дакъа лаьцар къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта СССР-ерча массазарча представительства членаша. Фронта Центральни Комитета цIерах советски наха доккха баркал аьлар советски наха вьетнамски халкъ цар хьаллацарах а цунна новкъостал дарах а. Массазарча представительства членаша шоаш къамаьлаш деча хана белгалдаьхар, социалистически интернационализма сийлахь-йоккхий принципаш а цIена дог-уйла долаш мел болча наьа тоха са доацаш йола колонизаторашцареи агрессорашцареи гоамал а цунах хьагуш хилар.

Барт-цхьоагIон кIирах империалистически агрессена духьала, лаьттан тIара машар бахьан долаш лоаттабеча къовсама юкъе доккха дакъа лацар хилар. Цо хьахьекхар паргIато езаш дола дерригa халкъаш укх унзарча хана турпалерча Вьетнамски халкъаца хилар, паргIатои демократии IотеIаераша беча низа цунца цхьана духьал оттаргхилар.

Советски нах массаза хила а хиннаб, хIанз а ба шоай вьетнамски вежарий тешаме доттагIий. Уж кийча ба лиргаIа вола моастагIа—американски империализм—эша а вай котало яккхара дIахо а царна новкъостал де.

Вьетнамацарча барт - цхьоагIон кIиро цIаькха а хьахьеккхар, тешаме, хьалха латташ, прогрессивни мел дола адам цунца хилар. Котало Вьетнамага хургья. США империалисташ, гайна е ганза, вьетнамски лаьттан тIара воча оагIорахьа аракховсаргба.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа

24 март. 1966 шу.

РАДИО: «Нохч-ГIалгIайчен лаьттаделадархо» (гIалгIай меттала). 6.45— Музыка УКВ-е гIолла. 6.45 — Объявленеш. 7.10 — «Грозненский рабочийи» «Комсомольское племяи» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 8.10 — «Сердало» газета обзор. 8.20 — «Машара къахьегама ираз» яхача иллей концерт. 8.45 — «Къона тIехье» (эрсий меттала). 16.00 — Индустриальни Нохч-ГIалгIайче (эрсий меттала). 16.15 — «Къонал» (эрсий меттала). 16.35 — Директивай проект ювцаш... (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала) 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Юрта боахама къахьегамхошта концерт. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — БIаьстан школьни каникулаш. Школьникий концерт. 12.40 — «Ход конем» яха художественни фильм. 18.25 — Урус-Мартана районера цхьа ди.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара—2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, культураи, письмойи отделий— 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05105, Заказ № 1555.